

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónap ..... 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónap ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petít sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Ryiltár petít sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 332

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. m.
TELEFON-SZÁM: 161.

Arad, 1912.

FŐSZERKESZTŐ
STAUBER JÓZSEF

Péntek, augusztus 23.

Mai számunk főbb közleményei:

- Építőipari válság Aradon.
- Samassa József a ravatalon.
- Lukács László a királynál.
- A török-olasz béke feltételei.
- Házát vesz a dánosi cigánygyerek.
- Az elzálogosított takarékkönyv.
- Aradi fuvarosok katonai őrizetben.
- Arad város jövő évi költségvetése.
- Az aradi rendőrség nyomozása Lészay Ottó ellen.
- Fogva marad a merénylő képviselő.
- Két millió embere lesz a hadseregnek.
- Elzüllött uri fiu.
- Botrányok Kálmán Gusztáv beszámolóján.
- Egész éjjeli táviró-szolgálat Aradon.

Ki kezdje az alkut?

Arad, augusztus 22.

Három heti pihenőre indult ma az uralkodó dolgozószobájából Lukács László miniszterelnök Gastein fürdőbe. Amikor három hét múlva hazatér, egyenesen a politika küzdőterére nyit be a képviselőház kapuján keresztül és ma még senkise tudja békére, vagy háborúra nyílik-e ez a Janus-ajtó. A miniszterelnök készen áll a békére, de odaát, a megzavart ellenzéki táborban olyan tájékozatlan, fejtelten, nemtudom mit akarok világ van, hogy egyelőre Lukács László sem számít arra, hogy komolyan és nyíltan megkezdődnek a békeakció. Legalább is azzal a kijelentéssel távozott ma Ischlből, hogy gasteini pihenője alatt nem vár tanácskozásra magyar politikusokat — : ellenzéki békeköveteket.

Az ellenzék még mindig nem tud kelőképp magához térni abból a kábulatból, melybe a képviselőház munkaképességének helyreállításakor esett. De ez érthető is.

Addig bitorolt diktátori hatalmat, amíg elszokott igazi jogainak és kötelességeinek gyakorlásától s nehezen tud a hatásban ugyan szerényebbnek látszó, de értékében annál nagyobb igazi ellenzéki munkakörhöz visszatérni. S mert még élénk emlékezetében van az elvesztett diktátori hatalom s mert nem reméli azt többé visszanyerhetni, de a veszteségbe belenyugodni még sem tud, a megváltozott helyzethez alkalmazkodni pedig nem akar: — abba a beteges állapotba esett, a mely szélsőséges láztünetekben, majd tulzott izgatottságban, majd kétségbeesett lehangoltságban nyilatkozik. Csupa benső ellentmondás, vergődés, végtelen kapkodás minden szava.

Bensőleg, titkos meggyőződéssel az ellenzék minden tagja békét kíván, békéért sóvárog, csak azt nem tudja, hogy mi is legyen a béke ára, helyesebben szólva, mi is legyen a béke tartalma. Restitúció? Alkotmány helyreállítás? Személyi változások? Mindezek csak népgyűlési frázisoknak, puffogó nagyotmondásnak jók és arra való, hogy az, aki kimondja, jobban meg legyen győződve kívánsága lehetetlenségéről és képtelenségéről, mint azok, akik hallgatják.

Békét, békét akár ez a szerencsétlen ellenzék, bár látszólag végtelenségig menő harcot hirdet, de ugyanakkor lázasan kutatja, nyújt-e a miniszterelnök beszédében, nyilatkozataiban békereményt? Parlamenti tüntetésekkel is fenyegetődzik, — de a szerzett tapasztalatok után már nem bizik azok sikerében s a kormánytól remél közeledést, „méltányosságot.“ S ugyanannak a fejtét követeli, akitől a méltányosságot várja.

Határozatlanság és kapkodás tűnik ki abból a sok kerülgetésből, amelyek a béke lehetetlenségét hirdetik ellenzéki nyilatkozatokban, inkább csak azért, hogy cáfolatot kapjanak és kívülről induló akciónak tünetszerű fel az a békevágyat, amely a haragos ellenzéki vezérekben él.

Ilyen kapkodás az az állítás, hogy az új rendben, a béke rendjében a miniszterelnök felfogása szerint az ellenzéknek csak az „álmódosítás“ szerepe jutott. A miniszterelnök teljes szabadsággal állapította meg az ellenzék feladatát, amely a világon mindenütt a kormány ellenőrzéséből és eszmei agitációból áll. Ámde a természetes és egyedül jogosult keretbe nem szívesen tér vissza az ellenzék, holott csak ott van helye s csak ott töltheti be hivatását. S a házszabályok, melyek a Ház munkaképességét biztosítják, a maga hivatása határai közt biztosítják az ellenzék igazi működését, még jóval tágabb teret engednek neki, mint akárhány művelt állam parlamentje. Voltaképp az ellenzék csak most térhet rá igazi feladata betöltésére, melyet egy évtizednél hosszabb időn át elhanyagolt. A szó magasabb értelmében nemcsak hogy nem veszt teret, hanem visszanyeri csaknem feledésbe ment munkakörét. A diktatura gyakorlása közben, az obstrukciós visszaélések korában nem volt sem ideje, sem ereje a kormány rendszeres parlamenti ellenőrzésére. Nem is volt mit ellenőriznie, hisz nem engedte meg, hogy a kormány alkotó munkát végezzen. A közvéleményt rendszeresen érlelő ellenzéki agitációról sem lehetett szó, hanem csak rohamosan váltakozó új és új hamis jelszavakról, melyek mindig azért koholtattak,

Álomlátások.

Irtá: Rudnyánszky Endre.

Csendesen ültem a hajó fedélzetén. A nagy, zöldre festett yacht zöld vitorláival hajladozva hasította a hullámokat. A nyári és délszaki nap ép olyan volt, mint a hajórakerülés napján és a tenger is éppolyan véghetetlen. Pedig majdnem két hét telt el azóta, hogy a zöld hajó fölvetett a Csendes tenger elhagyott szigetéről. Mintha tegnap lett volna ez a két hét előtt! Mintha tegnap este néztem volna forrón, kíváncsian és az ismeretlen rejtelemmel szemben érzett aggodalommal a sajátos hajóra és még sajátosabb utasaira. Elmúlt ez a tegnap és a két szegény szerelmes bolondot, akikkel összekerültem, ma már testvéreimnek éreztem. Fájt a szívem az övékkel együtt, éreztem mindnyájuk bánatait, megnyugvó reménykedését, a zöld hajó különös, szíveket balzsamozó hangulatát...

És mig így felolvadtam, eloszoltam, megszűntem én lenni a nagyszerű, egyetemleges elbágyadásban, hirtelen veszembe jutottak Jacopo mester szavai, aki az első délutánon, amikor a fedélzetet szétdaraboló vészonsátor hasadékán reá leselkedtem, úgy rám piritott. Mennyire igaza volt! Mennyire nem gondolok most arra, hogy társaim után kutassak, őket figyeljem! Mennyire jól esik: egyedül lenni, becsukódni ebbe a kis birodalomba, elzárkózni a szívemmel...

Igy mondta a kis pupos Bellistrini. S amint erre gondoltam, önkéntelenül a vászonfalra né-

tem, amelyen túl az olasz szobrász ül a birodalomban, egyedül a szívével. Csakhogy ezúttal nem ült: a hasadékon leselkedett át, épenugy, mint két hét előtt én. Még össze sem huzta a fejét, amikor meglátta, hogy észrevettem. Barátságosan hunyorított felém sötét szemével.

— Látom: jól érzi magát — mondotta. — Ne csodálkozzon, hogy én, aki annyira a magány szeretetét prédikáltam, most megis másokkal törődöm. Tudja: néha rájön az emberre a beszélgető kedv. Jól esik, ha elmondhat egyet-mást, akár vadidegen embernek is. Én igazán úgy voltam vele, amig ide nem költöztem, hogy az ilyen napokon csakugyan megfogtam az utcán sohasem látott embereket és beszéltem nekik a bajomról, a gondolataimról. Határozottan jobban tudtam idegenekkel beszélni, mint ismerősökkel. Valószínűleg most is azért zaklatom épen önt. Többi utársaimmal már máskor kibeszélgettem a gamat, de ön még nem ismer. De ha nem zavarom, szívesen átmennék önhöz!

Biztosítottam a szaporaszavú olaszt, hogy végtelenül örvendék bizalmának. Nyilván szerelmi ügyéről fog beszélni — gondoltam — mert hiszen ő az egyetlen, akinek a történetét még nem tudom. Valóban így is volt. Kissé ceremóniásan jött be, félszegen hajlongott, de amint a karoszekben elhelyezkedett, bánatos gnómféjt oldalt hajtotta, már ismét a friss, szinte hadaróbeszédű bizalmas olasz ember volt.

— Kedves uram — kezdte a beszédet — az embereknek egyetlen egy nagy bajuk van: a

szívük. Nemcsak abban az értelemben, hogy ön és a többiek gondolják. Nemcsak a szerelem, a csalódás és a többi baj. A szív ügye sokkal komolyabb. Szobrász vagyok, azt tudja. Igaz, hogy már talán tíz éve nem dolgozom, de annak idején csináltam egyet mást. Mint szobrász, értek az anatómiához és tudom, hogy a szív legfőbb véredény. De tudok mást is. Azt tudom, hogy minden ember szívében van valami sajátos lerakódás. Az egyikben vas, a másikban kő, a harmadikon például üveg. Orvosi boncolás ezt ugyan sohasem konstataulta, de mégis így van. Az orvosok tévednek, vagy pedig a halál megszünteti a lerakódást. Az életben azonban megvan. Nekem például üveg szívem van.

Kezdtém aggodalommal nézni Bellistrini mesterre. Hiszen ez az ő üvegszívű képzelődésével veszedelmesebb bolond, mint a többi hat együttvéve. Már már ellenvetést akartam tenni, el akartam terelni a beszédet más tárgyra. De a pupos szobrász türelmetlenül hadonászott a karjaival és erélyesen reám szólt:

— Csak arra kérem, lehetőleg ne szakítson félbe, mert akkor nem tudok nyugodtan beszélni. Majd a végén szívesen vitatkozom. — Tehát üvegszívem van. És tudja, hogyan jöttem rá erre a rejtelemre? Nem is képzeli. Nos hát majd elmondom. Fránya história ám ez, annyi szent!

— Higyje el vannak csodák az életben. Ilyen csoda az is, hogy miért kellett nekem ezzel a nyomorék, csenevész testtel épen szobrászá lennem. Gazdag firenzei kereskedő volt az apám.

Építőipari válság Aradon.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 21.

Az az általános gazdasági depresszió, amely immár teljes esztendeje nehezedik reá a magyar közgazdasági életre, talán legsúlyosabban az építőipart érinti az összes termelési és kereskedelmi ágak közül. Az Osztrák Magyar Bank által inaugurált politika épen az építési hitelek megszorításával kezdődött, aminek azután az lett az eredménye, hogy már az idei esztendőben is csak a tavalyról maradt építkezések kerülhettek kivételre, jövő esztendőre pedig egyáltalában nincs remény arra, hogy a magánépítkezések meginduljanak. A magyar záloglevelek nagyarányú visszaözönlése folytán jelzálogos kölcsönök egyáltalában nem folyósíthatnak s miután emellett az építési célokra szolgáló váltókölcsönök is teljesen megszűntek, a magyar építőiparosság rendkívül súlyos válság előtt áll, mely a legkomolyabban fenyegeti ezen fontos termelési ág tagjainak existenciáját. Építkezésekre egyáltalában nincs kilátás, hacsak a fenyegető válság elhárítása céljából a közmunkák terén nagyobb fellendülés nem történik s ha a hatóságok nem sietnek a krízisbe került iparág segítségére.

Ez a helyzet országsszerte s igen természetesen Aradon is. A jövő évben jelentősebb magánépítkezés egyáltalában nem várható, sőt a kisebb építkezések is a minimumra fognak redukálódni. Arad építőipara, mely ha arányaiban nem is, de kvalitásaiban vetekedik a főváros építőiparával, a teljes munkanélküliség előtt áll s megállapítható, hogy építőiparosaink oly súlyos megpróbáltatás és válság előtt állanak, amelynek elviselésére a többség nem lesz képes, ha a válság enyhítése iránt idejekorán intézkedés nem történik.

Az Aradi Építőiparosok Szövetsége — mint értesülünk — holnap beadványt intéz a törvényhatósági bizottsághoz és a következőket kéri:

1. Mondja ki a Törvényhatósági Bizottság, hogy a fenyegető építőipari munkanélküliség elkerülése céljából mindazon építési munkálatokat, amelyek a Weitzer János-féle hagyatéék felhasználása alkalmából kivételre kerülnek, még az 1913 ik esztendőben, lehetőleg ezen esztendő tavaszán megkezdeti és pedig úgy, hogy ezen munkálatokat nem úgynevezett generalvállalkozónak, hanem munkacsoportonként adja ki. Így a fa és fémipariskola számára létesítendő új épületet, valamint az ipari munkaházakat már 1913 ban fel-

— Végre is nem volt mit tennem: a sok zaklatás elől, amely szintén nem kis mértékben fenyegette üvegszivemet, ideszöktem a zöld hájóra. Nagyon is ideje volt ennek, mert az egyik eszkönyös orvos, aki valahogyan kivallatta belőlem az üvegsziv titkát, egyenesen az elmeegógyintézetbe akart vitetni.

— Itt egészen jól meglennék. Csak egy kis séritkán látom Paulát. Ugyanis elköltözött Pirenzéből, de nem tudom hová. Nem is óhajtom tudni, csak az a kár, hogy a távolság miatt kissé ritkán jöhet el éjszakánként. Az éjjel azonban ismét nálam volt és ilyenkor mindig beszélnem kell róla...

— Ugy-e bolond história? — kérdezte végül Jacopo mester.

— Szó sincs róla. Roppant érdekes eset az öné.

— Ön tehát hisz a csodákban?

— Hogyne!

— Az üvegszivben is.

— Feltétlenül!

Csak estére tudtam meg, hogy milyen bölcsen feleltem. Sedrik kapitány elmondta, hogy a szegény szobrászművész abba bolondult bele, hogy csodaszép unokatestvére nem akart a felesége lenni. Ennek a szerelmi csalódásnak a mánikusa és képes megölni azt az embert, aki kétkedik az ő álomlátásában, vagy örültségnek tartja az üvegszivet... Jacopo mester tehát valóságos elmebeteg és ebben a tekintetben kivétel, mert többi utitársaim csak — bolondok...

építeti s ehhez kepest utasítja a városi tanácsot, hogy miután a fentebb említett célokra az alapítvány kamatai használhatók fel, ennek folytán a megfelelő kölcsön felvétele tárgyában a tek. Városi Tanács tegye meg a kellő lépéseket és azokat oly időben vigye keresztül, hogy a versenytárgyiási hirdetmény a fentemlített építkezésekre mielőbb meghirdethető legyen.

2. Mondja ki a Törvényhatósági Bizottság, hogy arra való tekintettel miszerint a jövő évben nemcsak a legsúlyosabban vett építő iparban, de az összes rokonszámokban is a legnagyobb munkanélküliség várható, ennek legalább részben enyhítése céljából semminemű építő, föld, kőműves, elhelyező, asztalos, lakatos, festő, mazoló, bádogos, szerelő, kőfaragó, cementező, beton, vagy utépítési s kövezési munkákat háziilag nem végeztet, hanem minden ilyen felmerülő munkát aradi iparosokkal fog elvegeztetni.

3. Mondja ki a Törvényhatósági Bizottság, hogy a magyar királyi kormány mindazon szakminisztereihez, kiknek tárcája terheire valamely teljesítmény várható a jövő évben, feliratot intéz, amelyben az építőipari munkákkal egybekötött letesítményeknek a jövő évben való megalkotását sürgeti. Így megsürgetendő volna: a magy. kir. honvédelmiügyi miniszter urnál egy honvédezőrednek Aradra való helyezése, ami egy új laktanya építést involválná: a magy. kir. vallás és közoktatásügyi miniszter urnál a reálisola építésének ügye: a magy. kir. belügyminiszter urnál az új színház építéséhez esetleg adandó hozzájárulás ügye; stb. stb. Mondja ki egyben a tekintetes Törvényhatósági Bizottság, hogy ezen ügyek kedvező elintézése érdekében való közbenjárásra Arad városának országgyűlési képviselőjét, Tisza István grófot is átiratilag felkéri.

4. Mondja ki a Törvényhatósági Bizottság, hogy az új rom. kath. plébania templom építési alapját kezelő bizottságot megkeresi az iránt, hogy a lehetőséghez képest az új templom építési munkálatai anyira előkészítettessenek, hogy az építkezést mihamarabb meglehessen kezdeni; ugyancsak megkeresi az aradi izraelita hitközség előjáróságát az építendő új zsidó templom építkezésének megsürgetése tárgyában.

5. Mondja ki a Törvényhatósági Bizottság, hogy miután a városi adóhivatalnak új helyiségre van szüksége s mivel az aradi városháza helyiségei hovatovább szűkebbnek bizonyulnak, ennélfogva komoly megfontolás tárgyává teszi, vagy egy új városháza építésének ügyét, vagy pedig arra utasítja a mérnöki hivatalt, hogy tegyen javaslatot a városházának kétemeletes épületté való átalakítása, illetve a Salacz parkra néző szárny kiegészítése tárgyában.

6. Mondja ki végül a Törvényhatósági Bizottság, hogy a közszállítási szabályzatnak azon rendelkezését, melyhez képest a helyi pályázók minden versenytárgyalásnál — egyébként egyenlő feltételek mellett s nem lényeges árdifferencia esetén előnyben részesítendő — a maga részéről szigorúan betartani kívánja s azt úgy értelmezi, hogy a versenytárgyalások alkalmával az aradi pályázók ajánlataiban esetleg mutatkozó 8—10 százalékos árdifferenciát nem lényeges árdifferenciának tekintik.

A szövetség kérelmének teljesítésétől az építőipari munkanélküliségnek legalább részben enyhítését várja és hangsúlyozza, hogy szociális érdekből is igen fontos a válság lehető megakadályozása, mert egy esetleges munkanélküliség nemcsak az iparosok százainak, de a munkások ezreinek is helyreépíthetetlen károkat, sőt magát a meztelen nyomort jelenti.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Első díjat nyert aradi dalárda. Az aradi Máv. dalegyület újabb sikerét bizonyítja az a remekművű ezüst serleg, amelyet ma helyeztek el Reinhart Fülöp cég kirakatában. A Piskin megtartott dalos verseny győzelmi jelvénye az ezüst pohár, amelyet mint első díjat hozott haza ez a kiváló dalos társulat. Négy erős konkurrens közül az aradi nyerte el a babért Szablóczky János karnagy vezetése mellett előadott enekszámai fejében. A kolozsvári, temesvári és a vajdahunyadi Máv. dalos egyletekkel kelt versenyre két műdalal és pedig Kéffy Gézának „Magyar dalával” és Arany Jenőnek „Falu végén kurta korcsma” című munkájával. Érdekes, hogy a kolozsvári dalegyület a nemrég lezajlott budapesti országos versenyen a harmadik díjat nyerte.

Lukács László a királynál.

— A miniszterelnök audienciája. —

Távirati tudósítás.

Ischl, augusztus 22.

Lukács László miniszterelnök ma feleségével, leányával, fiával és Latinovics Endre dr. titkárral ideérkezett és a Bauer-szállóban vett lakást. A miniszterelnök délelőtt tíz órakor a királyhoz kihallgatásra ment, amely ötnegyed óráig tartott. Lukács László az általános politikai helyzetről és a reszortjába tartozó ügyekről tett jelentést a királynak, amelyek a nyár óta nagyon fölszaporodtak s ezenkívül a horvátországi eseményekről is előterjesztést tett az uralkodónak.

A horvátországi normális helyzet visszaállítása érdekében már a jövő héten nagy jelentőségű események várhatók. A kihallgatás után a miniszterelnök azonnal tanácskozott Cuvaj királyi biztossal, aki Gmundenből automobilon érkezett Ischibe. A magyar miniszterelnök délután fel három órakor családjával együtt Gastein fürdőbe utazott.

A királyi kihallgatás ideje alatt Lukács László fia és titkára automobilon fölkereste Lipót bajor herceget, Bilinszki lovag közös pénzügyminisztert, Schiessl báró kabinetirodai főnököt, Paar gróf főhadsegédet és a főudvarmesteri hivatalt, ahol a miniszterelnök névjegyet adták be.

A miniszterelnök ezenkívül érdeklődött az Erzsébet-kórházban fekvő Hubert főherceg állapota iránt és kitett ívet aláírta. Érdekes az, hogy az előre megállapított program ellenére Lukács nem vett részt a mai udvari ebéden.

Ischből jelentik: Lukács László az audiencia után a következőket jelentette ki egy hírlapíróknak:

— Ő felsége délelőtt 10 órakor fogadott. A felségnek kimerítő jelentést tettem a magyar politikai helyzetről.

Délután 2 órakor elutazom Ischből Gasteinba, ahol három hétig maradok. Három hét múlva visszatérek Budapestre, de a visszautazásnál Bécsre is érintem, ahol néhány napig időzöm, Budapestben az országgyűlés egybehívása fog foglalkoztatni. Az országgyűlés szeptember 17 én gyűl egybe s első teendője a delegáció tagjainak megválasztása.

Arra a kérdésre, hogy gasteini tartózkodásának ideje alatt a magyar politika vezető férfival fog-e érintkezni, a miniszterelnök azt felelte, hogy nem hiszi, hogy erre rá kerülne a sor.

Ischből jelentik: A miniszterelnök kihallgatása öt negyed óra hosszat tartott, amely után a miniszterelnök jó óra hosszat Cuvaj bánnal tárgyalt. Az audiencián kimentette magát a király előtt azért, hogy a dezsónén nem vehet részt, a mit a király tudomásul vett. A pályaudvaron Helldi Ferenc képviselő várta a miniszterelnököt, a ki hosszabban tárgyalt vele. Ugyancsak megérkezett a pályaudvarra Bárczy István Budapest polgármestere, akivel szintén hosszabb ideig tárgyalt Lukács. A miniszterelnök délután két órakor folytatta utazását Gasteinba, ahol szeptember 10-ig marad, majd visszatér Budapestre.

A miniszterelnököt vivő vonat kirobogása után Helldit a pályaudvaron meginterjúvolta egy újságíró, akinek a következőket mondotta a képviselő:

— A legelső törvény, amit a képviselőház tárgyalni fog az államhivatalnokok biztosítási törvénye, azután pedig az ellenzék magatartásától fog függni, hogy a mandátumfosztó törvényjavaslat tárgyalás alá kerül-e, vagy sem. A nemzeti munkapárt a küzdelmet végig folytatni fogja. A hangulat az országban a kormányhoz érkezett autentikus hírek szerint teljesen a kormány mel-

let van. Az a hír, hogy Horvátországban újabb események várhatók, egyelőre nem felel meg a valóságnak. Cuvaj hivatva van arra, hogy a jelenlegi súlyos helyzetben továbbra is kitartson.

Fogva marad a merénylő képviselő.

(A tábla döntése Kovács Gyula ügyében.)

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, augusztus 22.

A budapesti királyi tábla szüneti tanácsa Sebens Dénes elnöklésével ma döntött Kovács Gyula, gyomai képviselő fogvatartása dolgában. A döntés értelmében a lövöldöző képviselőt nem helyezik szabadlábra.

A tábla végzése a következő:

A királyi ítélőtábla a vádpanasz végzése ellen, a terhelt védői által bejelentett fölfolyamodást a büntető perrendtartás 379. paragrafusának negyedik bekezdése értelmében elutasítja.

A végzés megokolása szó szerint ezt mondja:

Az eljárás vádpanasz által fölhozott okokat a királyi tábla is helyeseknek fogadta el.

Ehhez képest az első foku bíróság a terhelt vizsgálati fogságának megszüntetése tárgyában az 1912. évi augusztus 7-én hozott vizsgálóbírói határozat megváltoztatásával a terhelt ellen elrendelt vizsgálati fogságot helyesen tartotta fenn és helyesen rendelte el az igazságügyi orvosi tanács felülvéleményének beszerzését; a fölfolyamodás megokolására fölhozottakra nézve meg azért is, mert a terhelt elmeállapotának megfigyelésére kirendelt törvényszéki orvosszakértők véleménye egyrészt nem terjed ki a vizsgálat egész anyagára és így hiányos; másrészt a törvényszéki orvosszakértők a vizsgálat anyagából oly következtetéseket vonnak le, mely következtetésekre csak az ítélkező bíróság lehet hivatott; minden egyébtől eltekintve, már csak azért is, mert kizárólag az ügy elbírálására, hatáskörénél fogva illetékes ítélő bíróság kogniciójától függ az, hogy a vizsgálat anyagából, vagy a pör későbbi szakában a bizonyítás anyagából mely tényeket fogad el bizonyítottak és ezen tényekből megállapítottak tartja-e, vagy sem a vádba tett cselekmény elkövetését és azt, hogy e miatt terhelt büntetőjogi felelősséggel tartozik-e, vagy sem?

A királyi törvényszéki orvosszakértők e téren tulmentek akkor, amikor azt a véleményt nyilvánították, hogy a terhelt a vádba tett cselekmény elkövetése idején akaratának szabad elhatározási képességgel nem bírt; másrészt az orvosi tudomány szempontjából kimerítően és kellően nem okoltatott meg az, hogy azok az adatok, amelyek arra utalnak, hogy a terhelt az öntudatlanság fokáig emelkedett mélyebb öntudatlansági zavarban cselekedett, mely pszihikai, vagy fizikai okból lehetett terhelt lelki állapotára oly káros befolyással, hogy ennek szabad elhatározási képességet részben, vagy egészben korlátozhatta, esetleg teljesen fölüggesztette?

A királyi ítélőtábla mérlegelve a királyi törvényszéki orvosszakértők által véleményük alapjául elfogadott, a bünvádi pörnek, a vádról beadott megelőző jelenlegi szakában sem hagyhatta figyelmen kívül azokat az adatokat sem, amelyek arra utalnak, hogy a terhelt előre megfontolt szándékkal cselekedett és hogy a fegyvert csak is akkor fordította önmaga ellen, amikor kitűzött célját nem érte el és amikor cselekményének horderejét belátva, annak következményeit kívánta magáról elhárítani.

Ezek alapján a királyi ítélőtábla arra a meggyőződésre jutott, hogy a bünvádi pörnek jelenlegi szakában nem tekinthető kizártnak, hogy a terhelt előre megfontolt szándékkal cselekedett és hogy e miatt a terhelt büntetőjogi felelőssége megállapítható.

Miután pedig ezek szerint a vádpanasz neheztelt végzésének megváltoztatására, vagy megsemmisítésére hiányzik a törvényes alap, a bejelentett fölfolyamodást az idézett szakasz értelmében elutasítani kellett, annál is inkább, mert még abban az esetben is, hogy ha a terhelt büntetőjogi felelőssége csakis erős fölindulásban elkövetett szándékos emberölés kísérletének büntetése miatt jelentkeznék megállapíthatónak, a büntető törvénykönyv 281. szakaszának első bekezdésében meghatározott büntetési tételre és a 66. szakasz első bekezdésének rendelkezésére való tekintettel az alkalmazandó büntetés előrelátható nagyságánál fogva a terhelt megszökésétől lehet tartani.

A tábla végzését még délben elküldték a törvényszékhez.

Házat vesz a dánosi cigánygyerek.

— Balog Tuta öccse pincér egy fővárosi kávéházban. —

Fővárosi tudósítónktól.

Budapest, augusztus 22.

Ugyan, ki emlékszik még Lakatos Pistára, a cigánygyerekre, Kolompár Balog Tuta öccsére, aki a dánosi rablógyilkosság tárgyalása alatt elvitte a csendőröket az alpári határba s megmutatta, hogy hol ásták el a cigányok a Szarvas-csárdában rablott kincseket? Az egész rémség, a korcsmáros-család borzalmas halála, a véres korcsma rettenetes titka ma már csak homályos emlékként él az emberekben, akiket anuakidején heteken, sőt hónapokon át izgatott a vérfagyasztó dráma. A szereplők közül egyedül az azóta már meghalt Tuta nevét őrizte meg az emlékezet. Szegény Szarvas Teréz sirja is behorpadt már a dánosi temetőben, a keresztjén egyetlen szögön lóg a pléhtábla, amiről lekopott az írás s csak anyi látszik rajta:

Élt 18 évet.

Lakatos Rózát, aki leleplezte az egész cigánykaravánt, örökbe fogadta egy mesterember s azóta urikisasszony lett belőle. Lakatos Pista pedig, a Tuta öccse, az a borzas kis cigánygyerek, aki sirva mutatta meg, merre vannak a Szarvasék véres bankói elásva, szivarosfiu itt a fővárosban, az Oktogon téren levő Várady-féle vendéglőben. Tizenhét éves ma. Hatalmas, jól fejlett, szép legény. Az arca egészen a Tutáé, a nézése épen olyan sunyi, a szeme ferdén metszett, szuró, akár a bátyjé, a haja is olyan göndör és fekete, csak az arca színe világosabb. Szobában nevelték már esztendő óta, nem sütötte le a nap melege. Kifogástalanul szabott frakk van rajta, vakítóan fehér az inge, a kezében hatalmas, vörösre pácolt faláda, tele szivarokkal, cigarettákkal. Így találta egy újságíró, aki ma a vendéglőben felkereste. Egész választékosan beszél Lakatos Pista:

— Mindjárt azután, hogy Dánoson akkor megtörtént az a baj, — kezdi — engem beadtak a kecskeméti menhelyre. Ott azonban nem sokáig voltam. A gyerekek mind tudták, hogy ki vagyok és honnan kerültem a menhelyre és folyton csufoltak, gunyoltak. Nem is hittak másképp, csak úgy:

— A dánosi!

— Odabenn a menhelyen nem szabad újságot olvasni, a gyerekek mégis mind tudtak arról, ami a Szarvas-csárdában történt. De nem is volt csoda, hiszen akkor mindenki arról beszélt, még a felügyelők a menhelyen is. Engem is faggattak, kérdezgettek, hogy mit tudok arról a dologról, csendőrök is jártak nálam, azok is kérdezgettek, de nem mondtam nekik semmit. Pedig sokat tudtam volna beszélni, de nem akartam. Ma sem mondom el mindent. Nem szabad, nem illik nekem arról beszélnem. Pedig ma már bátrabban beszélhetnék, hiszen az édes bátyám, a Kolompár Balog Tuta, akinek az igazi neve Lakatos Jóska volt, azóta már meghalt, az anyám, a Lakatos

Róza pedig már kitöltötte a büntetését és a nyár óta szabad. Most Palfán lakik Tolnamegyében, az apámmal együtt. Nagyon szegények, alig van betevő falatjuk. Abból élnek, hogy imitt-amott, ahol munka van, kiségitenek. De nem szívesen fogadják őket. Az egész környék, minden ember tudja, hogy az anyám is ott volt Dánoson akkor...

Én nem voltam ott. A többi cigányokkal tanyáztunk a kecskeméti határban, amikor Tutáék elmentek Dános felé. Csak később beszélni hallottam őket arról a dologról, meg azt láttam, amikor a Csoroszllya az alpári határban elásta a pénzt. Ezt se akartam megmondani akkor, pedig tizenkétszer is felvittek Pestre a bíró elé, csak azután később, már az ítélet előtt, amikor nagyon kérdezgetett a nagyságos elnök ur, akkor szóltam el magam, hogy tudom, hol van a pénz. Azután meg is mutattam a helyet s a csendőrök ki is ásták a pénzt. A ligánál, az urak, akik elhelyeztek, nagyon féltettek, mert azt hitték, hogy a cigányok haragszanak rám, amiért elárultam a pénz helyét és meg fognak ölni, hogy ne beszélhessek. Pedig azok nem bántanak. Már el is felejtették az egészet, nem is beszélnek róla. A Rózára, a kisebbik Lakatos Rózára, aki elárulta, hogy az anyámék benne vannak a dánosi dologban, arra se haragszanak. Ha ott járna közöttük, akkor se bántanák, mint ahogy nem bántottak engem se, amikor a nyáron otthon jártam az anyámnál, hogy pénzt vigyek neki. Inkább megbámultak, hogy milyen szép, finom uri ruhám van. Mert sok ruhám van. Jól keresek és telik mindenre. Még a takarékbán is van pénzem, most már hétszáz koronám, de tovább gyűjtök, mert önállósítani akarom magam. Vagy vendéglőt nyitok Pesten, vagy házat veszek, ha elég lesz a pénzem.

Valahol a vendéglő másik sarkában erősen dörömbölt egy vendég a tányérján és harsogva kiáltott szivarért.

— Azonnal visszajövök — mondta Lakatos Pista és elsielt. Két perc múlva visszatért.

— Nem adott borralalót! — panaszkodott. — Az emberek, sokan azt hiszik, hogy én levegőből élek. Itt lakom ugyan a házban, a gazdánál, akinek három koronát fizet értem minden napra a főpincér, de nekem nemcsak lakás kell, meg koszt, hát a cipőt, ruhát miből fizessem? Sokan járnak ide olyan urak, akik tudják, kicsoda vagyok, azok mind szeretnek és mind adnak borralalót. Abból gyűjtöttem a pénzemet is. De azért akad akárhány olyan ember, aki itt is csufol és hangosan Tutának, meg rablógyilkosnak mond. Pedig itt csak a gazda tudja, hogy a dánosi cigányok közül való vagyok. A személyzet nem is sejtji. Talán nem is barátkoznának velem, ha tudnák, pedig most mindegyik jóban vagyok, még tegeződünk is. Nagyon összebarátkoztunk, mert szabadnapokon mindig együtt szoktunk kimenni a ligetbe.

Irni, olvasni egészen jól tudok. A kecskeméti menhelyen nem sokáig voltam. Csak három hétig. Akkor elvittek Sopronba, a Gyermekvédő-Liga telepére. Ott nyomban iskolára fogtak. Négy elemi végeztem és három évig jártam a pincérisiskolába Sopronban. Közben már dolgoztam is a Pannónia-étteremben. Onnan Szegedre mentem és a Tisza-szállóban voltam borfiu. Ott mindenki ismert és nagyon szerettek a vendégek. A nyáron szabadultam fel. Akkor jöttem fel Budapestre. Ugy volt, hogy a Hungáriában kapok alkalmazást, oda akartak elhelyezni a ligabeli urak. De elkéstem egy nappal. Ugy kerültem ide, ahol jó helyem van. Jó vendégek járnak ide és van borralalót bőven.

Ha már sok pénzem lesz, akkor alapítványt teszek a ligánál cigánygyerekek részére. Neveljenek másokat is emberségre, ne csak engem. És nem csak akkor, ha bajba kerül a családjuk. Ugy szedjék össze őket, amíg még nem romlottak meg. Nem igaz az, hogy a cigány nem tudja megszokni a munkát, me a komoly életet. Lám, én is megszoktam. De megyek már, mert a gazdám megszid!

Ezzel felkapta a szivaros ládát és elsielt. A következő percben már az étterem tulsó végén kiáltotta:

— Szivart, cigarettát tessék!

Két millió embere lesz a hadseregnek.

— Beszélgetés egy vezérkari tiszttel. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 22.

Az új véderőtörvény életbeléptetése és a fel-emelt ujonc létszám megszavazása következtében a hadsereg vezetőségének módjában áll, hogy a szárazföldi és tengeri haderő kiépítését megvalósítsa. Mődunkban volt, egy Aradon tartózkodott olyan vezérkari tiszttel, aki a hadügyminisztérium kötelekébe fog tartozni a legközelebbi időben, beszélgetést folytatni erről a kérdéstről és a magas rangú katoná a következő érdekes programmal ismertette meg az *Aradi Közlöny* munkatársát.

— Csak rövid vázlatát akarom annak adni, ami a hadsereg reorganizációja körül történni fog. Előtérben áll a hadseregnél: a két éves szolgálati idő teljes életbeléptetése az ezzel összefüggésben álló állomány feljavításokkal egyetemben, a tüzérség szervezésének folytatása, a szekerész csapatok újjászervezése, a gyalogságnál munkás osztályok felállítása, Magyarországon a második vasuti ezrednek felállítása, a táviró ozred teljes kifejlesztése, a gépfegyverosztatok, a léghajók és repülőgépek szaporítása, a csapatok közigazgatásának reformja, a hadbiztosítási, élelmezési és ellenőrzési szakmák tökéletesítése, hivatásos altiszti karok létesítése.

— Különösen nagyjelentőségű változás lesz az, hogy a gyalogezredeket három zászlóaljakká változtatjuk és a negyedik zászlóaljakat megszüntetjük, de a gyalog és vadászszázadok béke létszámát emelni fogjuk. Ez a szervezés valószínűleg csak néhány év múlva történik meg, mert rengeteg költséggel jár.

— Ugy az osztrák, mint a magyar honvédség reorganizálását törvény rendeli el és ennek intézkedései közül első sorban azokat hajtuk végre, amelyek új ezredek felállítására vonatkoznak. A hadkiegészítő kerületek a jövőben egyenlő számúak lesznek a honvédségnél és a közös hadseregnél.

— Ha még megemlítem, hogy szaporítjuk a lovas ezredeket és felállítjuk a honvéd tüzérséget és új gépfegyverosztatok, akkor a törvény kerete teljesen ki lesz töltve.

— Két éven belül végre kell hajtánunk a katonai perrendtartás életbeléptetését és igazságszolgáltatási hatóságok szervezését.

— Érdekes, hogy mennyiben változtatja meg az új véderőtörvény a hadsereg béke és háború állományát. 1911-ben a közös hadsereg 301.900, az osztrák Landwehr 43.200, a magyar honvédség 28.000, összesen 373.100 emberből állott. Az új törvény életbelépte által a legénységi állomány a következőképpen emelkedik: a közös hadseregnél 50.000, az osztrák Landwehrről 12.000, a magyar honvédségnél 27.000 emberrel, összesen tehát 89.000 emberrel, és így 462.000 katoná áll fegyver alatt a szárazföldi hadseregünkben béke idején. Háborúban a póttartalék nélkül a közös hadsereg 800.000, a két honvédség 414.000, összesen 1.200.000 embert küldhetne a mozgósítás befejezte utáni első napon. Ebben a számban tiszték, tisztjelöltek és katonai hivatalnokok nincsenek beszámítva. Az új véderőtörvény intézkedései szerint a póttartalékokat nem számítva, a következő lesz a hadsereg hadi létszáma: közös hadsereg (a bosnyák csapatok nélkül) 1.360.000, osztrák Landwehr 240.000, magyar honvédség 220.000, összesen 1.820.000 ember. A póttartalék beszámításával a hadi létszám meghaladja a két milliót és ha tekintetbe vesszük a bosnyák csapatokat és a népfelkelést, el fogjuk érni a három milliót, sőt lehet, hogy túl is lépjük.

— Az új véderőtörvény tehát az állományok roppant nagy emelkedésével és a költségek óriási

szaporodásával jár és nincs messze az az idő, amikor mi is milliárdos katonai költségvetésről beszélhetünk. Rohamosan közeledünk a többi katonai államok béke és hadi létszámához, úgy, hogy nem mondhatják rólunk, hogy a monarchia állampolgárai a legkisebb vér és pénzdótot viselik Európában.

Elzüllött uri fiu.

— Kiraboltatta a jótévőjét. —

Saját tudósítónktól.

Budapest, augusztus 22.

A kabarék, orfeumok, mulatók világában ismert alak volt egy feltűnő piperkőc, örökösen monoklit viselő, egészen fiatal gyerek: Tull Rezső. Semmiféle állása, foglalkozása nem volt, mégis birta a költsékezést. Tull Rezső, a mult évben elhunyt festőművésznek, Tull Ödönnek öccse, tavaly szerepelt először a nagy nyilvánosság előtt, amikor a Hangliban fölpofozta a nagybátyja, egy jónevű fővárosi fogorvos. A botrány után Tull Rezső egy rosszhírű leány társaságában eltűnt. Négy hét multán azonban már letartóztaták Bécsben, mert ott katonaszabadításra adta magát, amellet egy nagykereskedő nagybácsija nevében csalásokat követett el. Egyébként a császárvárosban Korompay báró néven szerepelt. Vagy egy hétig volt Tull Rezső a bécsi rendőrség foglya, aztán szabadonbocsátották, mert a jólelkű nagybácsi visszavonta a panaszát és segítségére járt a katonaszabadítás vádjá alól való tisztázásra. Azóta Budapesten tartózkodott. Továbbra is nagylábon élt. Nappal a Kossuth Lajos utcában, a Dunaparton, a Stefánia-uton volt látható, éjjel pedig a kabarék télikertjében színésznők, artistanők társaságában, pezsgő mellett. A legkülönbözőbb módokon csalta ki a könynyelmű életű fiu a pénzt a rokonságától. Ma azután újból a rendőrségre került.

Néhány nap előtt ugyanis Bruck Sándorné magánzónó feljelentést tett a rendőrségen, hogy a Hermina-ut 54. számú házában levő lakásán betörők jártak és több ezer korona értékű ékszert loptak. A detektívek mindjárt az első lakásszemlénél felfedezték, hogy a lopást csak a házhoz tartozó, a viszonyokkal ismerős egyén követhette el. A betörők ugyanis az utcai ablakon át hatoltak be a lakásba. Az ablak mellett két szekrény van. Ezt nem bántották, hanem a másik szobába mentek és azt a szekrényt nyitották ki, amelyikben a drága ékszerek voltak. A meglopott Bruck Sándornénál lakott Tull Rezső, aki unokaöccse a magánzónónek. A detektívek gyanuja rögtön Tull Rezsőre irányult. Rövid tagadás után be is vallotta, hogy barátai követték el a betörést az ő segédletével. Szombat éjszaka Tull Rezső szokása ellenére korán feküdt le. Éjfél felé jöttek a barátai: Bokros-Bócz Lajos, a Vigszinkör tagja és Abdai Gusztáv boxoló-bajnok. Bokros künn az utcán őrt állott, Abdai, a bajnok, pedig bemászott az ablakon, feltörte a szekrényt és kivitte az ékszereket. Tull Rezső, aki ugyanabban a szobában feküdt, az egész idő alatt szinlelte az alvást. Eredetileg az volt a tervük, hogy Tull Rezsőt a gyanu elhárítása végett kloroformmal elaltatják. De nem tudtak altatószert szerezni. A lopott ékszereket azután maguk között felosztották. Egy ezerkoronás aranyláncot a detektívek megtaláltak a Baross-utcai zálogházban, ahol 180 koronát adtak érte kölcsön. Egy ezüstnyaklánc Varga Sárinak, a Vigszinkör primadonnájának jutott, akinek Tull Rezső legutóbb udvarolt. Tull Rezsőt, Bokros-Bócz Lajost és Varga Sárít ma a detektívek behozták a rendőrségre, ahol megkezdtek a kihallgatásukat. Abdai Gusztáv, a boxoló-bajnok, még idejében megszökött és most valahol vidéken bujdosik. A jószívű Bruck Sándorné megkönyörült az unokaöccsén és ma délelben megjelent a rendőrségen és visszavonta a feljelentését.

Az elzalogosított takarékkönyv.

— Keresi az aradi rendőrség. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 22.

Ma megjelent az aradi rendőrségen özvegy Miklós Ferencné, született Lengyel Julia. A fiatal asszony néhány hónapos csecsemőt tartott a karján, azonban az ő sirása meghatott volt és hangosabb, mint az éhes gyermeké. Nagy baj érte a szegény nőt, akinek keservesen összekuporgatott vagyona, 470 korona, amely az aradi postatakarékpénztár betétkönyvén volt elhelyezve, eddig ismeretlen tettes kezébe került és most az aradi rendőrségen van a sor, hogy azt visszaszerezze.

A mult év december hónapjának egyik napján az özvegyasszony megjelent az aradi postatakarékpénztárnál és kisebb összegű betétet helyezett el. A tisztviselő beirta az asszony leánykori nevére, Lengyel Julianna névre kiállított könyvbe az összeget és azt visszaszolgáltatta tulajdonosának. Mikor Miklós né a postaépület főkapuján távozott, még egyszer megnézte a könyvecskét, azt rendben levőnek találta és zsebetette. Hazament, otthon elhelyezte a a szekrényben és többet nem is törődött vele. Néhány héttel később ismét volt egy pár koronája, amelyet takarékbba akart helyezni, mikor azonban a szekrénybe nyult, hogy a könyvet kivegye, azt nem találta. Felforgatta az egész házat, de kutatása eredménnyel nem járt, a takarékkönyv nem került elő.

Nem tett jelentést a rendőrségen, mert abban a hiszomben élt, hogy a tolvaj ugysem juthat a betéti összeghez, mert az jelszóra van elhelyezve és a postatakarékpénztár rendkívül körültekintően jár el a betétek kifizetése körül és csakhamar leleplezné, ha nem a jogos tulajdonos jelentkeznék a pénzért.

Ismerőseinek azonban elpanaszolta a dolgot és ma ezek egyikétől arról a meglepő tényről értesült, hogy a takarékkönyv el van zálogosítva, még pedig egy aradi vendéglős birtokába került, aki arra negyven koronát kölcsönzött. Ezt a körülményt már Miklós né bejelentette a rendőrségnek és az elzalogosító kinyomozásával megbízott detektív igen érdekes dolgokat tudott meg a könyv sorsát illetőleg. Megállapította, hogy az említett vendéglősnél még december hónapban megjelent egy magas termetű férfi, aki akkor hordár volt, de azóta levetette az egyenruhát és most valamelyik aradi gyárban munkás. A neve még nincs megállapítva, de az tény, hogy ennek a hordárnak a társaságában egy aradi urinó vitte el a könyvet a vendéglőshöz és annát, mint Lengyel Julia mutatkozott be és azt mondvá, hogy sürgősen szüksége van negyven koronára, a könyvet zálogba tette. Arra hivatkozott, hogy a közelgő karácsonyi ünnepek miatt nagyobb kiadásai vannak, férjétől pénzt már nem mer kérni, a takarékból pénzt nem vehet ki, mert a férje szigorúan ellenőrzi a betétet, minthogy a születendő első gyermekének kelengyére van szánva.

A korcsmáros ugyan huzódzott eleinte ettől a kétes üzlettől, de az urinó, akinek viselkedése és a külseje elég bizalomkeltő lehetett, becsület-szavával fogadta, hogy karácsony után nyomban kiváltja a könyvet. A pénzt megkapta, azonban ez időtől fogva többé nem jelentkezett a vendéglősnél.

A nyomozásnak ez az eredménye feltűnést keltett a rendőrségen, mert titokzatossá teszi az a körülmény, hogy a könyv jogos tulajdonosa soha még a nevét sem hallotta az említett hölgynek és el nem tudja képzelni, milyen uton-módon került az ő szekrényéből a postatakarékpénztári könyv annak birtokába. Nem lehetetlen, hogy Miklós né a könyvet nem is vitte haza, hanem még

a mult év decemberében a postáról kijövet az utcán elvesztette, vagy pedig ha tényleg hazavitte, akkor a tolvaj vesztette el és így került a zálogbetevőnek a kezébe.

Arad város jövő évi költségvetése.

— Emelkedő kiadások fedezet nélkül. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 22

Még be sem terjesztette Kilenyi József városi főszámvéve a mult esztendő gazdálkodásának tükrét, a zárószámadást, már meg kellett kezdenie a jövő évi költségvetés összeállítását. Aggodalommal és balsejtelmekkel fognak hozzá a munkához a városházán, mert bizony nem sok jóval biztat a most készülő büdzset. Nagy tervek megvalósításáról kell lemondani, újabb tekintélyes kiadások fedezéséről kell gondoskodni. Az általános kedvezőtlen pénzügyi viszonyoktól eltekintve, a jövő esztendő igen erős próbára teszi a város pénzügyi helyzetének egyensúlyát. Egyensúlyról tulajdonképpen a város gazdálkodását illetően nem lehet szó, mert a bevételek sohasem fedezik a szükségletet. Mindig pótdadóval kell pótolni a hiányt. Azonban az utóbbi esztendőben némi nyugodtság és okos konzervativizmus irányította a városi tanácsot a költségvetés összeállításában és ennek eredménye a pótdadó meglehetősen állandó, egyforma magas percent számában jutott kifejezésre. Meglepetésszerű ugrások nem voltak. Az igaz, hogy nagyarányú alkotásokat kellett a jobb idők reményében elraktározni, de a polgárság amugy is eléggé megfeszült teherviselési képessége iránt némi kimélet mutatkozott. Aggodalmas garaszkodást volt kénytelen üzeni a tanács, amely nagy általánosságban ragaszkodott a takarékos elvhez.

A jövő évi költségvetés összeállításánál mit sem fog használni a legszigorubb spórolási principium. Olyan kötelezettségek szakadnak sűrű egymásutánban az adózó közönség nyakába, hogy a helyzet, ha csak rövid időre is, talán egy-két évig, válságosnak is lesz jelezhető. Az új adótörvény és az új városi törvény végrehajtásából keletkező óriási kiadásokra kell csak utalni és nyomban kitűnik, hogy ismét oly teher tételek állítandók be a költségvetésbe, amelyek másból, mint pótdából, nem fedezhetők.

Csak pótdadó emelésből. A város jövedelmi forrásai nem szaporodtak. Ez ideig csak azokkal a bevételekkel számolnak a városházán, melyek mint állandó pénzforrások ismeretesek és kérdés, igen kérdéses kérdés, vajon ezek valamennyien beváltják-e a hozzájuk fűzött reményeket?

Az 1913. évi költségvetési iránzat az említett okoknál fogva tehát ismét csak számadatok tömördek tengere lesz. Hiábavalók is lennének a tervek és álmok, ha azok pénz hiányában meg nem valósíthatók. Újabb gondolatnak már előre szárnyát szegi a nincstelenség. A rendőrség és tűzoltóság létszámának szaporításáról úgy beszéltek, mint a mi bevezetett tény, mert a rendőrség államosításáról Pekáry Ferenc miniszteri tanácsos nyilatkozatai szerint még sokáig nem lesz szó. A tűzoltóság mai statusa pedig örökös rettegésre ad okot. Eme reformok költségeit megemésztí a tisztviselői családi pótlék, az új adótörvény végrehajtásából keletkező létszámszaporítás. A városház kiépítése egy pillanatig sem halasztható, mert semmiféle mesterkedéssel el nem lesz helyezhető az adóhivatal, a rendőrség és a számvéveőség.

Az utcarendezések, külvárosi utcák és utak burkolása, a csatornázás folytatása, Béla-tér, Óvartér rendezése, építkezések megkezdése, új színház és más számtalan sok sürgős feladat megoldása roppant dilematikussá kezd válni a jövő évi költség-

vetés összeállításának szomorú munkája közepe.

A most vajudó költségvetési iránzat még az ez évi adókiadás alapján készül, tehát az sem szolgálhat vigasztalásul, hogy a progresszív adózás következményeképpen ha nagyobb lesz is az állami adó-alap, legalább igazságosabban oszlik meg. Majd csak 1914-ben jelentkezik a haladás az adózás terén. Addig csak a pótdadó emelkedésének lehetőségével kell megbarátkoznia Arad polgárságának. A jövő évi költségvetés ismét csak az egyik napról a másikra való előterjesztést teszi lehetővé és mint minden, ez is a drágaság jegyében fog megszületni.

Aradi fuvarosok katonai őrizetben.

(Szuronyokkal visszatartott előfogatok.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 22.

Szép és színes látványosság a hadgyakorlat, mennél távolabbról nézik, annál szebb. Azok, akiknek háza, földje, élete belekerül a hadgyakorlat vonalába, közvetlen közelségébe, bezzeg nem látják a vetésüket, érett termésüket legázoló, lovukat, szekereiket előfogatba rendelő és házuk táját beszállásolt szakaszokkal elárasztó katonaságot olyan gyönyörűnek és ragyogónak. Minden nagygyakorlat idején tömémentelen a panasz tönkretett kukoricaföldek, sárbatiport gabonatengerek, forsponton elcsigázott állatok miatt a próbaháború viselő katonák ellen. Aradon még alig indult meg a manővröző csapatok felvonulása, máris jelentkeznek a panaszosok, máris megvan az első konfliktus polgárok és katonák között.

Megirta az Aradi Közlöny, hogy egy katonai táviróosztály több napon keresztül Arad környékén végezte gyakorlatait. A katonai táviró parancsnoksága a Fehér Kereszt-szállóra tüzte ki jellegzetes narancssárga zászlóját és a motorciklis, kerékpáros küldöncök, futárok szakadatlanul száguldoztak a szállodai parancsnokság és a város határában gyakorlatozó távirószakatonak között.

A táviró-osztály tegnap tovább vonult Aradról és elvonulásához előfogatokat kért a várostól. A katonai ügyosztály, amelyre rengeteg munkát hárít ez a folytonos fluktuációja a gyakorlatozó katonaságnak, elő is teremtette nagy nehézségek közben a szükséges harminckét előfogatot. A táviróosztály tömémentelen rézdrótköteget, távirókészülékes ládáját és egyéb felszerelést felrakták a szekerekre és a katonák tegnap reggel elindultak podgyászokkal együtt Kürtös irányában.

Ez a kis katonai távirógyakorlat mindjárt százhatvan koronájába kerül a városnak. A beszállásolási törvény értelmében köteles volt a katonai ügyosztály kiállítani a megkívánt előfogatokat, még pedig a katonai díj szabás szerint napi hét koronáért egy pár lovat, kocsit. Olyan fuvaros azonban egész Aradon nem találkozott, aki hét koronáért vállalta volna a táviró felszerelések fuvarozását és így a város végül is 12 korona nap-szám fizetésével fogadta föl a szükséges 32 előfogatot az arad-kürtösi utra. Miután pedig a katonai kincstár csak 7—7 koronát térít meg, nyilvánvaló, hogy a város összesen 160 koronát ráfizet a forspontokra.

Hanem ez még csak a város baja lett volna. Nem kell azonban azt hinni, hogy a drága fuvarosok jól jártak a tizenkét koronás fuvarral. Kürtösön leakarták rakni a podgyászt, miután az arad-kürtösi utra fogadták fel őket. A táviróosztály parancsnoka azonban nem engedte el az aradi előfogatosokat, hanem rájuk parancsolt, hogy még Ujszentannáig szállítsák el a katonai táviró-felszereléseket. Késő este érkeztek meg Ujszentannára és már épen felkészültek, hogy hazatér-

nek Aradra, amikor egy főhadnagy megtiltotta az aradi fuvarosoknak a távozást.

— Itt fognak maradni — rendelkezett a főhadnagy. — Holnap reggel még ki kell vinni a bagage-t a faluból. Azután elmehetnek.

A fuvarosok tiltakoztak, bizonygatták, hogy máris többet tettek, mint amennyire a szerződésük szövege. A főhadnagy nem sokat magyarázta az igazukat védő aradiaknak, hogy miért kell Ujszentannán maradni és megvárni, míg az ujszentannai előfogatosok előállnak. Egyszerűen ráparancsolt a fuvarosokra az udvart, szuronyos katonákkal őriztette őket egész éjszaka, hogy meg ne szökjenek és hajnalban is fegyveres bakákkal hajszolta a megriadt, katonai rabságba került embereket lovukhoz, szekereikhez. Így őrizet alatt szállították ki azután a felszereléseket a szentannai határba, ahol végre elbocsátották a harminckét fuvarost.

A megzaklatott emberek, akik agyongyötört állapotban levő lovaikkal kétségbeesésig elkese-redeve tértek haza Aradra, ma délből megjelentek a katonai ügyosztályban és azt kérték Tenebinger Károly városgazdától, hogy legalább két, vagy másfél napi fuvarbért utaljon ki nekik, mert hiszen nyilvánvaló, hogy több mint 36 órát töltöttek uton. A katonai ügyosztály természetesen nem vállalkozott a megállapodáson felüli bér fizetésére. A harminckét fuvaros most arra készül, hogy deputációval keresi fel Varjassy Lajos polgármestert és tőle kérnek orvoslást sérelmükre az erőszakos távirószakatonak főhadnagy ellenében.

Kis hijja annak is, hogy szombaton a Kossuth utcai honvédlaktanya környékén levő házak tulajdonosai és lakói nem kapnak egy-egy szakasz honvédet kényszerű vendégnek. Szombaton — mint már megirtuk — Aradra érkeznek a lugosi 8. honvéddalozozred és a 7. verseci honvéddalozozred törzse és legénysége. A lugosi honvédeket a honvéddalozozred lakatanyában és a versecieket a városházán szállásolják el. Tíz-tíz szekér szalmát vitetett ma a katonai ügyosztály a két lakatanyába és a honvédekkel talán nem lesz több baja a város lakosságának.

A lugosi honvéddandár parancsnokságának azonban nem ez az elszállásolási mód volt a terve. A honvéddandárnak tíz nap előtt járt Aradon és akkor azt az óhaját fejezte ki, hogy a két ezred honvédet magánházakban szállásolják el és pedig oly módon, hogy legalább egy szakasz honvéd kerüljön minden házba. Még az az óhaja is volt a dandárparancsnoknak, hogy az elszállásolás a Kossuth-utcai lakatanya környékén történjen meg. Nagy Ottokár tanácsnok, a katonai ügyosztály vezetője azonban nem vállalkozott arra, hogy a honvéd brigadéros kívánságait teljesítse. A beszállásolási törvény értelmében ugyanis lehetőleg meg kell kimélni a lakosságot attól, hogy két évben egymásután ugyanazokba a házakba történjen a beszállásolás. A legutóbbi beszállásolás az Ujtelepen végződött és így a katonai ügyosztály most csak arra volt hajlandó, hogy az ujtelepi kisebb házakban szállásol be honvédeket, de ott sem szakaszoként, hanem legfeljebb néhány honvédet egy-egy házba. Ezt a dandárnak nem fogadta el.

Hosszu hivatalos levélváltás következett erre, de végül is a honvédkerületi parancsnokság kénytelen volt a város igazát elismerni és úgy rendelkezett, hogy a két honvéddalozozredet kincstári épületekben — a honvéddalozozred lakatanyában és a városházán — szállásolják el.

AZ ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 357
Szerkesztőség (csak éjjel használható)	— 151
mellékállomás)	— — — — — 151
Kiadóhivatal és hirdetési osztály	— — — — — 151
Nyomda	— — — — — 151

Botrányok

Kálmán Gusztáv beszámolóján.

— Az államtitkár beszédét megzavarták a szociálisták. —

Távirati tudósítás.

Kolozsvár, augusztus 22.

Kálmán Gusztáv kereskedelmi államtitkár több képviselő társaságában ma reggel Kolozsvárra érkezett, ahol ünnepélyesen fogadták. Az államtitkár délután három órakor a Vigadó termében tartotta beszámolóját. Beszédében hosszasan fejtegette a parlamenti eseményeket, kijelentette, hogy a kormányt és a Ház elnökét követett eljárásukban teljes erővel támogatta, mert meggyőződése, hogy az ország érdekében cselekedtek, mivel csak az volt az egyedüli mód, hogy a parlamentet ismét munkaképesse tegyék. Reméli, hogy a kormány bölcsessége és az elnök hazafiúi higgadtsága folytán a pártok között helyreáll a béke, anélkül, hogy bármelyik fél megalázást, vagy sérelmet szenvedne.

A beszámoló alatt, amelyre ugyan igazolványokat adtak ki, de ezért mindenki bemehetett, a terem jobb sarkában több szocialista minden áron zavarni igyekezett a szónokot. Az államtitkár azon passzusánál, mikor a parlamentben való sipolásról és dobolásról emlékezett meg, különösen botrányos volt a zavargás, amelyben különösen Hubai Károly szocialista tünt ki, aki már előzőleg is többször közbekiabált. Mivel az elnök többszöri rendreutasítására sem hallgatott el, kiutasították a teremből, amely rendelkezés újabb zajongásra és tüntetésre adott okot.

— Mindenkit meg kell hallgatni! Éljen az általános választói jog! — kiabáltak a szociálisták.

A nagy zaj miatt az államtitkár csak öt perc múlva folytathatta beszédét. A teremben levő közönség látva, hogy a szociálisták mindenáron zavarni akarják képviselőjük beszédét, lelkesen tüntetett Kálmán Gusztáv, a kormány és Tisza István mellett. A zajos jelenetek megismétlődtek Deák Albert beszéde alatt, aki szintén nem tudta csendben elmondani beszédét.

Az elnök ezután felszólította a jelenlevőket, hogy akik elfogadják a bizalmi indítványt, álljanak fel. A közönség négy ötödresze a bizalmi indítványt elfogadta. A szociálisták a zajongást akkor sem hagyták meg abba, amikor a kormánynak, Lukácsnak és Tisza Istvánnak fogalmazták a táviratokat, de a jelenlevők meg-megújulva éljeneztek Kálmán Gusztávot.

A gyűlés végén az elnök megköszönte a beszámoló megtartását és éles hangon elítélte a szociálistáknak a rendzavarásait. Este bankett volt.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* **A gyermekrablás.** (Az Uránia sláger ciklusa.) A közelgő szezonra való tekintettel az Uránia igazgatósága elhatározta, hogy még augusztus hónapban egy sláger-ciklust rendez. A világ összes filmgyárainak legjobb produktumaiból válogatja ki a ciklus darabjait s ilyenformán egymás után fognak az Urániában színre kerülni a legjobb és legszenzációsabb német, francia, angol, olasz, norvég, dán, amerikai drámák és boházatok. A slágerciklus egyik clouja a „magyar hét” lesz, amelyen kizárólag csak magyar darabok fognak színre kerülni. Tudvalevő, hogy ma már három filmgyár működik hazánkban: az egyik a Hunnia-biograph társulat, melynek a vigszínház színészei játszanak, a másik a Neuman és Ungerleuder-cég tulajdonát képező Projectograph gyár, végül a harmadik gyár, amely csak nemrég kezdte meg működését, Streliszky, a híres udvari fényképész igazgatása alatt áll. A sláger-ciklus részletes programját nemsokára közé fogja tenni az Uránia igazgatósága, most csak annyit jegyzünk meg, hogy a nemzetközi ciklus első darabja, A gyermekrablás című, mely a milanoi Pasquali cég sikerült alkotása, oly sikert aratott, mely a ciklus

számára előre biztosítja az erkölcsi diadalt. Pompásabb mozgóképet, mint A gyermekrablás még csak elképzelni is nehéz. A filmet ugy a meseje, mint a kiállítás, a színészek művészi munkája a legelső közé sorozzák. A remek film még csak holnap marad műsoron, hogy szombatra helyet adjon a sláger-ciklus második darabjának. 175

* **Uj könyvek:** Szécsi Ferenc munkái. Tolsztoj: Hadzsi Murát. Faragó: Kossuth-bankók kora. Jászi: A magyar alkotmány válsága. Kaphatók: Kerpel Izsó könyvkereskedésében. Telefon 385.

Az aradi rendőrség nyomozása Lészay Ottó ellen. (Az igazgatóság és felügyelő-bizottság vallomásai.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 22.

A válságba jutott Benoid-gyár igazgatósága, mint azt az Aradi Közlöny már megírta, május hónapban feljelentést adott be a gyár volt vezérigazgatója Lészay Ottó ellen az aradi rendőrségnél. A feljelentés azzal vádolta meg az Amerikába távozott igazgatót, hogy a gyár vezetése körül vétke könnyelműséggel járt el, több szabálytalanságot követett el s így közvetve ő volt az oka, hogy a részvénytársaság anyagi válságba jutott.

A rendőri nyomozás nagyrészt beigazolta a feljelentésben felhozott vádakot. A nyomozást ma, közel három hónapi nyomozás után befejezték s holnap az ügy iratait átterjesztik az aradi kir. törvényszék vizsgálóbírájához.

A rendőrség a felhozott vádakra nézve kihallgatta Sármezey Endrét, a Benoid-gyár részvénytársaság igazgatóját, Hoffmann Aladárt, a cég főkönyvelőjét, a felügyelő-bizottság elnökét és Persa Péter, továbbá Székely Károly felügyelő-bizottsági tagokat. Az egyöntetű vallomásokból a következőket állapította meg a rendőrség:

Lészay Ottó vezérigazgató ideje alatt a könyvvezetés igen rendetlen volt. A pénztári könyvekben több helyütt a valóságnak meg nem felelő adatok vannak. A súlyosabb szabálytalanságok közé tartozik az is, hogy Lészay Ottó igen gyakran egyszer már átcedált követelést újból engedményezte. Így előfordult, hogy egy körülbelül 17,000 koronás követelést, amelyet egy izben már a Diskonto banknál leszámított, egy aradi pénztintézetnek újból eladta. Ugyanígy történt egy olyan követeléssel, melynek első engedményese a Közgazdasági bank budapesti pénztintézet volt. Megtörtént azonban az is, hogy ha egy már cedált követelés befolyt, azt Lészay nem szolgáltatta ki az engedményesnek, hanem a gyár céljaira fordította.

A pénztári könyvekből megállapította a rendőrség, hogy Lészay a kamatfizetések tételénél mintegy 6000 koronával többet számított fel, mint a mennyit tényleg kifizetett a pénztintézeteknek. Viszont előfordult olyan eset, hogy Lészay valami fizetést teljesített, de azt nem vezette be a pénztári könyvekbe s így ő maga károsodott. Általában a szabálytalanságok révén befolyt pénzt mindig a gyár céljaira fordította a volt vezérigazgató.

A rendőrségi vizsgálat konstatálta, hogy Lészay Ottót súlyos és vétke gondatlanság terheli az üzletvezetés körül. A rendőrségen az ügy aktái ezzel lezáródtak s átkerülnek a vizsgálóbíróhoz, aki természetesen elsősorban szakértőkkel vizsgáltatja meg a könyveket.

VIDÉK.

Sorozás Battonyán. Battonyáról jelentik: A sorozásokat ma fejezték be. A jelentkezett 568 újonc közül százhatvannyolcat találtak alkalmasnak.

Ha az asszony husz éves a férj pedig negyvenkettő. (Egy aradi fényképész beteggé verte a feleségét.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 22.

Ma éjjel tizenkét óra után néhány perccel Arad egyik elhagyott utcájának csendjét szokatlama zaj verte fel. A Kasza utca lakói, kezük munkája után élő egyszerű emberek már nyugovóra tértek és az álmukból zavarta fel őket egy husz esztendő szép asszonynak velőkéig ható jajgatása. Az utca porában hemperegve találták a fiatal menyecskét a szokatlan éjjeli csendháborítás következtében felriasztott utcabeliek. Mellette egy férfi állott, aki hatalmas husánggal ütötte verte az élete párját.

A feleségét verte beteggé az éjjeli sötétségben Sziklai Péter negyvenkét esztendő aradi fényképész. Megszámálhatatlan ütéssel, rugással és öklözéssel enyhített a maga rettenetes féltékenykedésén, melyet a husz éves fiatal asszony azzal fokozott a végsőig, hogy este sem tudott megmaradni az ura mellett a fészében, hanem ismerőseivel, idegenekkel eljárt vendéglőbe és megfedkezett arról, hogy a hitestársa otthon egyedül busul azon az igazságon, hogy a husz éves asszony és a negyvenkét éves férj között épen huszonkét év a korkülönbség.

Ma sem történt egyébként más, mint a hét többi napjain. A férj este hét óra felé hazament a Kasza-utca 4. számú házban lévő lakására. A munkában elfáradtan igyekezett otthonába, melybe azért vitt asszonyt, mert megunta a korcsmai életet. Az otthon üres volt és kiellen, akár egy agglény lakás. Vagy még sivárabb, mert hiányzott belőle az, aki kívánatosá tehetné. Elindult az asszony keresésére, mert a házbeliéktől megtudta, hogy társasággal ment el hazulról. Hosszu barangolás után végre ráakadt a Szabadság-terem lévő Gabrinus-vendéglőben. Elég jól érezte magát, egy cseppet sem jött zavarba, hogy a férj a korcsmában és nem a lakásán látta őt viszont éjjel tizenegy órakor. Sőt meg sem akadályozta őt abban, hogy ismét egyedül ballagon vissza a Kasza-utcába.

A férj a vendéglőben nem csinált botrányt. Még csak meg sem zavarta a fiatal asszony mulatságát. Egyedül ment haza a sötét Kasza-utcába. De nem ment be a lakásába. Nem feküdt le az elárvult ágyába. Megutálta az otthonát és — lesbe állott előtte. A ház kapujában huzódott meg és várta az asszonyt, míg az kimulatja magát és jókedvűen hazatér, bekopogtat és örömmel meséli el az urának, milyen kitűnően érezte magát a Gabrinusban.

Éjjel után néhány perccel még a féltékenységtől elvakult Sziklai szeméi is meglátták a Kasza-utcán beforuló, jókedvűen lépegető gyerek asszonyt. A férj várta türelemmel míg egész közeljön a rejtkehelyéhez. Mikor már csak egy lépés választotta el őket egymástól, akkor két kézre kapta a kabátja alatt tartogatott bőrből készült husángot és úgy elverte vele az asszonyt, hogy annak velőtrázó jajgatására összecsődült az utca népe. Mire azonban közbeléphetek volna, már néma lett a Kasza-utca. A husz esztendő Sziklainé eszméletlenül hevert az aszfaltotlan Kasza-utca porában.

Értesítették a rendőrséget, megjelent Vida Vilmos ügyeletes rendőrfelügyelő, Kabdebó György dr. tisztí orvos, jöttek a mentők és a súlyosan sérült asszonyt elszállították a kórházba.

A férjjel jegyzőkönyvet vettek fel és ez sirva vallotta be, hogy nagyon sajnálja a fiatal feleségét, de másképp nem cselekedhetett.

A török-olasz béke feltételei.

— Kik vezetik az alkudozásokat. —

Távirati tudósítás.

Konstantinápoly, augusztus 22.

Az albánok elvonultak Üszküből alól, de azért az albán kérdés nincs megoldva. A török birodalom belső békeje még mindig olyan, mint a parázs, melyet az első szél lánggra lobbanthat. Ehhez járul, hogy a kabinetben történt új személyi krízisekről ad hirt a táviró. Így hír szerint a kiváló Hilmi pasa igazságügyminiszter lemondott s Szali pasával, az új közmunkaügyi miniszterrel sincsenek megelégedve. Ezek a változások pedig egyrészt a Montenegróval való viszonyt tekintve, másrészt az Olaszországgal meginduló béketárgyalások miatt nagy nehézséget jelentenek a kormánynak. A béketárgyalások folytatása, ugyilátszik, befejezett tény.

Ma a következő táviratok érkeztek:

Belső bajok. — Bulgária harci kedve.

Konstantinápoly: Az Alemdar, a liberálisok lapja jelenti, hogy az albán törzsfőnökök között nézeteltérés van. Néhány törzsfőnök, akik mintegy tizenötezer emberrel rendelkeznek, mindenáron Abdul Hamid volt szultánt akarják ismét a trónra emelni. A komité-párt lapja azt írja, hogy Berchtold gróf javaslatának elfogadása öngyilkosságot jelentene Törökország részére.

Üszküb: Szandanszki és Panica bandavezérek ideérkeztek. Szandanszki kijelentette, hogy az új-török párttal való összeköttetését megszüntette s az új irányzat céljait fogja szolgálni, mert csak ez adhatja vissza a török birodalom nyugalalmát.

Konstantinápoly. Hilmi basa lemondását még nem fogadták el. Azon fáradoznak, hogy az elhatározásáról való lemondásra bírják. A minisztertanács utódjára nézve még nem határozott. A minisztertanács elhatározta, hogy a belügyi tárcát Ferid basának ajánlja föl, aki azonban még nem nyilatkozott. Hír szerint Kiamil basa és a sejkül-izlam legközelebb lemond.

Konstantinápoly. Husszein Hilmi basa lemondását hivatalosan megerősítik. Az igazságügyi tárcát Halim bég szenátornak ajánlották föl. Halim bég elfogadta a miniszterséget.

Szofia. A bolgár lakosságnak a kocsánai vérfürdő miatt való izgatottsága még mindig nem szűnt meg, sőt nőttön nő. Mindennap tiltakozó gyűléseket rendeznek az országban, amelyekben felszólítják a kormányt, hogy Törökországnak üzenje meg a háborút. A macedóniai végrehajtóbizottság vasárnapra nagy népgyűlést hívott össze, amelyen valamennyi bandavezér meg fog jelenni. Ezen a gyűlésen újra föl akarják szólítani a kormányt, hogy küldjön ultimátumot Törökországnak és hasonló felszólítást fognak intézni a királyhoz is. A lapok jelentik Cetinjéből, hogy ott a kocsánai mészárlás miatt szintén népgyűlés volt, amelyben a törökök zsarnoksága ellen tiltakoztak és a bolgár népet felszólították, hogy a montenegróiakkal együttesen járjanak el Törökország ellen.

Üszküb. A helyzet a montenegrói határon rendkívül kiélesedett. A keleti vasúttal tegnap tíz zászlóalj török katona indult el a montenegrói határra. A török lakosságnak igen nagy a harci kedve. Dsavid basa tábornok nagyszámu katonával szintén a határra indult.

Békealkudozás. — Fegyverszünet előtt.

Páris. Az Echo de Paris föntartja azt az értesülését, hogy a béke Törökország és Olaszország között októberben, vagy legkésőbb novemberben várható. A hivatalos tárgyalásokat Lausanneban tartják. A tanácskozáson török részről Nabi bég és olasz részről a Banca di Roma igazgatója, Fusinato, valamint Volpi volt képviselő vesz részt.

London. Tefik basa londonitörök nagykövet részt fog venni a Párisban tartandó felhivatalos béketárgyaláson. Konstantinápolyból érkezett távirat szerint ott azt hiszik, hogy nemsokára fegyverszünetet fognak kötni, amely után hamarosan meg lesz a béke is.

Bécsből jelentik: Itteni diplomáciai körökben beszélnek, hogy Törökország és Olaszország között a béke valószínűleg a következő feltételek mellett fog létrejönni: 1. Olaszország nem ragaszkodik ahhoz, hogy Törökország formáserint elismerje Libyának Olaszország által történt annekszióját. 2. Törökország visszavonja reguláris csapatait Libyából. 3. Olaszország bizonyos feltételek mellett, amelylyel biztosítani kívánja a lakosság érdekeit, visszaadja Törökországnak az aegai tengeren megszállott szigeteket. 4. A török kormány visszavonja az olasz alattvalók kiutasítását a török birodalomból. 5. Törökország megszünteti az olasz cikkekre kivetett 100 százalékos behozatali vámot.

HIREK.

Apponyi Albert katedráját betöltötték.

(Kinevezés a budapesti egyetem közjogi tanszékére.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 22.

Tudósok, politikusok és a közönség élénk érdeklődése mellett, rettenetes háborúság folyt a múlt évben a budapesti egyetem jogi karának egyetemi professzorai és a kultuszminiszter között. Az ádáz harc oka egy egyetemi katedra, a melybe a kultuszminiszter, a kormány és a közvélemény akarata ellenére beakart ülni Apponyi Albert — a politikus, a 48 as közjogász.

Még a véderőjavaslatokat megelőzőleg történt, hogy az egyetem jogi fakultásának kara szerette volna az ujonnan rendszeresített közjogi és közigazgatási tanszéket betölteni. Nagy volt akkor a politikai forrongás, az izgalom és épen, amikor legtüzesebb volt a hangulat, mint a bomba csapott le az egyetemi tanács határozata, amelylyel egyenesen meghívta Apponyi Albert grófot a közjogi és közigazgatási tanszékre.

A határozatot annak rendje és módja szerint fölterjesztették a kultuszminiszterhez és érdeklődéssel várták, hogy vajon fölterjeszti-e Zichy gróf kinevezésre Apponyit, aki ellenzéki vezér, világhírű szónok, titkos tanácsosa ő felségének. Hosszu ideig elintézetlenül heverték az akták Zichy fiókjában, míg végre kiderült, hogy a miniszter nem járul hozzá az egyetemi tanács fölterjesztéséhez.

Megint hevert az ügy egy darabig. Ma azután azzal a hírrel szolgál a hivatalos lap, hogy az üres katedrára a király Nagy Ernő dr. kolozsvári egyetemi tanárt nevezte ki. Így ő foglalja el az Apponyinak szánt katedrát. Nagy Ernő érdemes tudós, egész jogászgenerációt nevelt s működésével rászolgált az előléptetésre.

— **A monarchia támadására készül Olaszország ellen?** Odesszából jelentik: Az Odesszaije Novosztii föltűnést keltő hírt közöl ezzel a címmel: Titkos megegyezés Ausztria és Magyarország és Románia között. A cikkben a lap a többi közt ezt írja: „A Balkánon nagy meglepetés vár reánk. Oroszág előbb vagy utóbb kénytelen energikusan föllépni.” A lap elmondja azután, hogy a két állam között olyan megállapodások történtek, amelyek Oroszországra nagyon veszedelmesek. Bizonyosság erre nézve a román külügyminiszternek legutóbbi látogatása Bécsben az osztrák és magyar vezérkari főnökök Szinajába történt utazása és Berchtold gróf külügyminiszternek

közeli látogatása Károly királynál. Mindezen a találkozásokon a titkos megegyezést készítették elő Ausztria és Magyarország és Románia között. A megegyezés éle Oroszország ellen fordul. Ausztria és Magyarország ugyanis azzal biztatja Romániát, hogy újra visszaszerezheti Besszarábiát. A megegyezés értelmében Románia megerősíti a konstancai kikötőt és kiépíti flottáját, aminek megtörténte után Ausztria és Magyarország be fog hatolni Orosz-Lengyelországba, Románia pedig meg fogja szállni Besszarábiát.

— **A házi ezred távozása Aradról.** Reggel öt órakor immár készen állott az aradi 33. gyalogezred három zászlóalja a vár udvarán. Barbini Sándor ezredes átvette a jelentéseket a zászlóaljparancsnokoktól, jelt adott a kürtösöknek és a századparancsnokok ajkairól elharsant a vezényszó: Zum Gebet. A bus melódia elhangzott, a fegyverek vállra kerültek és megindult az ezred vig zeneszó mellett a királygyakorlatokra. Évek óta nem vettek részt a 33 asok királygyakorlatokon és ezért most nagy reményekkel indultak neki az óriási fáradságot, sokszor nélkülözést jelentő próbaháborúnak. Hátha a trónörökös szeme megakad a derék aradi bakákon. Holnap még csak ezredgyakorlatok lesznek Világos körül és néhány nap múlva a dandárgyakorlatok veszik kezdetüket. Az ezred csak szeptember 13-ikán tér vissza Aradra.

— **Wright lezuhant.** Párisból jelentik: Newyorki távirat szerint az ismert aviatikus, Wright, Ohióban repülőgéppel lezuhant a Miami-folyóba és arcán súlyosan megsérült. A repülőgép egészen összetört.

— **Nem lesz Aradon önkéntes iskola.** Emlékeztet, hogy a múlt év szeptember hónapjában milyen visszatetszést szült a tomosvári hetedik hadtest parancsnokságának az az intézkedése, amelylyel megszüntette az aradi önkéntes iskolát és azt Fehértemplomban állította fel. Arad város törvényhatósági bizottságának közgyűlésén is szóba került ez a sérelem és Varjassy Lajos polgármester hozzáintézet kérdésre azt a megnyugtató választ adta, hogy ártirt már a hadtestparancsnoksághoz, felirt már a hadügyminisztériumhoz és mindkét helyen azt a kérelmet terjesztette elő a város közönségének nevében, hogy a jövőben Aradon önkéntesi iskolát szervezzen a hadvezetőség. Időközben felelet is érkezett, amelyből arról kellett meggyőződnie a polgármesternek, hogy kérelmét figyelembe vették, mert annak teljesítését kilátásba helyezték. Mint azonban most értesülünk, az ígéret csak ígéret marad, mert októberben az önkéntesi iskolát nem Aradon, hanem Karánsebesben állítják fel és így az aradi önkéntesek már oda vonulnak be szolgálatértelre. Katonai körökben ezt azzal indokolják, hogy Aradon összesen csak 14 önkéntes kezd meg katonai szolgálatát ez évben és ez oly kis szám, hogy emiatt itt iskolát felállítani nem lehet.

— **Merénylő katona.** Laibachból jelentik: A franzdorfi vasuti állomáson Jedlenics Miklós ötödik gyalogezredbeli közlegény jegyet akart váltani egyik szomszéd állomásra. Az állomásfőnök tudára adta, hogy a gyorsvonat azon az állomáson nem áll meg, mire a katona megdühödött, kirántotta bajonettjét és több szurást ejtett az állomásfőnökön. Két csendőr és több katona tudta csak lefegyverezni a dühöngő közlegényt. Az állomásfőnököt súlyos sebeivel a laibachi kórházba vitték.

— **Tengerfenékre sülyesztett lázadó hajó.** Pétervárról jelentik: A Kagul cirkáló hajó legénysége ma fellázadt és megölte tisztjeit. Minthogy nem volt más mód a zendülők megfékezésére a parti erődökből ágyukkal lövöldöztek a cirkálókra, amely egész legénységgel együtt elsülyedt. A Kagul a Fekete tengeri flottához tartozott.

— Az elfizött feleség. *Déváról* jelentik: A budapesti főkapitányság értesítette tegnap a dévai rendőrséget, hogy *Dolcsig Jánosné*, egy dévai előkelő divatárkereskedő felesége öngyilkos-szándékkal foglalkozik s kérte, hogy a dévai állomáson várják meg. Dolcsigné tegnap délben a gyorsvonattal indult el Budapestről és este féltízkor, mikor a vonat Dévára behaladt, mielőtt megakadályozhatták volna utitársai, ridiküljéből revolvert vett elő és *halántékra lötte magát*. A lövés nagy pánikot okozott. A vonaton egy orvos utazott, aki bekötötte az asszony sebeit. Az asszonyt beszállították a kórházba, a hol két órai kintlódás után *kiszervenvedett*. Levelet nem találtak nála. Dolcsigné öngyilkosságának okai családi körülmények. A föl-tünő szépségű asszony válófélben volt férjétől, mert sokáig barátságban volt egy dévai honvéd-századossal, a ki járatos volt házukhoz. A férj kitiltotta az asszonyt házából s beadta ellene a válókeresetet. Az asszony családja érintkezésbe lépett a férjjel, hogy vegye vissza bűnbánó nejét, aki azonban kis leányára való hivatkozással hajthatatlan maradt.

— Letartóztatott márkíné. *Párisból* jelentik: *Toursellesben De la Motte d'Arande* márkínét a rendőrség tegnap letartóztatta. A letartóztatásnak az volt az oka, hogy a márkíné meg akarta három gyermekét ölni, de a gyermekek kiáltására a járőrelők megakadályozták tervének véghez vitelében.

— Védelem az apacsok ellen. *Bécsből* jelentik: Az utóbbi időben Bécsben az utcai suhancok több ízben megtámadták a rendőröket. A bécsi rendőrség vezetői elhatározták, hogy erre való tekintettel *Browninggal* fogják felszerelni a legénységet és utasítást adnak ki a fegyver használatára vonatkozólag.

— Felrobbantott ház. *Déváról* jelentik: Nagypestyénben az éjjel *Gyurka János* bérlő ablakán ismeretlen emberek bezörgöttek. Alig pár perccel a titokzatos zörgetés után hatalmas robbanás reszkettette meg a levegőt, a ház összedőlt. A bérlőt súlyos sebekkel huzzák ki a romok alól. A vizsgálat során eddig csak annyit tudtak megállapítani, hogy dinamittal robbantották fel a házat. A tetteseket a csendőrség keresi.

— Az asszony verve jó! Az amerikai lapokban most megjelent egy interjú, amely a feminizmus dolgában csinálódott és a melyet fölöttébb vegyes érzelmekkel fogadtak az érdekeltek. A meginterviewolt előkelőség *Waugh William*, a legkiválóbb amerikai ideg orvosok egyike s a csikágói kórház főorvosa. A főorvos azt a véleményét fejezte ki, hogy a modern asszony legjobban azt a férjet szereti már eredeti természeténél fogva is, aki őt — akár megérdemli, akár nem, — *alaposan elveri*. A professzor egész komolyan kijelenti, hogy boldog házasságra leginkább azok a férfiak számíthatnak, akik etikai szempontból tekintve, legkevésbé állanak a civilizáció befolyása alatt. Hogy pedig a férfi a házasságban állandóan boldogan éljen, fogadja meg *Waugh dr.* következő tanácsait:

1. Ha látsz egy asszonyt, aki neked tetszik, vedd birtokodba, mert ő sem akar egyebet.
  2. Ha oda adta magát neked tulajdonul, akkor élj érte, mert ez az ő kívánsága és akarata.
  3. Ha okot ad a féltékenységre, *verd el alaposan, mert szüksége van a fenyegetésre.*
  4. Ha megcsal, öld meg, mert ezt érdemli.
- Waugh dr.* tanítása nagy fölháborodást keltett az amerikai körökben, természetesen elsősorban a női mozgalom vezetői körében.

— Megmérgezett falu. *Pöstyénből* jelentik: *Végdebrődön* egy idegen asszony gombával házalt, amelyből tizenöt család vett és evett. Valamennyien megbetegedtek mérgezési tünetek között. Közülük *öten meghaltak*. *Visnyovszky dr.* pöstyéni járásorvos határozottan konstatálta a gombamérgezést.

— Katonai összpontosítás Makón. *Makóról* jelentik: Ma érkezett az első nagyobb katonai csapat Miskolcra a hadgyakorlat színhelyére. A jövő héten két ezred tüzérség és nagyobb számu gyalogság és lovasság érkezik meg. Tegnap itt időzött *Szűcs csendőr-ezredes*, aki beosztotta a megszorított csendőrséget. *Csanádmegyében* 180 fővel emelték a csendőrök létszámát.

— Eljegyzés. *Mánits S. Iván* nyomdász eljegyezte *Zecher Paulát*, *Zecher Gergely* bájos leányát.

— Játék a fegyverrel. *Hegedüs Lajos* 18 éves nyomdai berakó munkás ma este a munka megkezdése alatt töltött revolverével játszott. Véletlenül meghuzta a ravaszt és az elsült pisztolyból kirepült golyó átfurta a tenyerét. A kórházba szállították.

— A halál-autó. (Amerikai szenzációk az Apolló-színházban.) Ma este, ha az Apolló színház nézőtere megegyezik olyan nagy lett volna, mint amilyen, még akkor is megtöltötte volna az a rengeteg közönség, amely összegyűlt a színház előtt, hogy megnézhesse az őszi szezon új slágereiből összeállított új műsort. Elfogulatlanul állapíthatjuk meg, hogy tavasz óta ilyen nagyszabású s minden tekintetben versenyen felül álló műsort nem láttunk még az Apolló-színházban sem. Az ember érdeklődését teljesen lefoglalják és felcsigázzák ezek az új filmek, amelyek csaknem kivétel nélkül az amerikai filmgyárak klasszikus alkotásai. Az expressz-házasság című humoros kép helyett is amerikai drámák és vígjátékok kerülnek vetítésre, úgy, hogy az Apolló-színház ma bemutatott új műsora az amerikai filmgyártás óriási fejlődésének perspektíváját nyitja meg. Az amerikai lovasok bravuros mutatóványait eredeti felvételekben látjuk. Ezeknél a lovasmutatóványoknál merészebbet a cirkuszokban sem látni. A „Bátor, bátrabb és legbátrabb” című amerikai vígjáték szintén magán viseli az amerikai jelleget, oly vakmerő produktumokkal van összekötve s oly eredeti benne minden gondolat. Természetesen a műsor kulcsa „A halál-autó”. Ebben az új irányú drámában az automobil jut megrázó szerephez. Egy fiatal sofför megismerkedik egy leánnyal, akit feleségül is vesz. A sofförnek baja akad a rendőrséggel s külföldre menekül. Ott megtudja, hogy a felesége megcsalja egy gróffal. Automobilal hazaszökik, a feleségét beülteti a gépkocsiba, megindítja a motort s a kerekek örült iramban viszik őket a halálba... A műsor többi számai is csodálatosan szépek s a legmesszebbmenő tetszést váltják ki. Pénteken kerülnek utóljára bemutatásra az őszi szezon első szenzációs slágerei.

— Az orth. izr. hitközség előljárósága értesíti a hitfelekezetbelieket, hogy a nagy ünnepekre szóló imaházi belépőjegyek kiadása megkezdődött és naponta *délután 4—7-ig* a templomban átvehető. A volt imaszékbelek felhívják, hogy előjogukat *szeptember hó 2-ig* érvényesíteni sziveskedjenek, mivel a helyek tovább nem tartanak fenn. 5386

— Az igazi oltalmat a veszedelmes nyári hasmenések ellen minden anyának ismernie kellene, aki kedvencének életét félti. A „Kufeké” vel való táplálkozásnál emésztési zavarok a legtrikább esetben fordulnak elő. A „Kufeké” rendelkezik a legnagyobb táperővel: egészségessé váltja a gyermeket, erőssé és ellenállóképpé minden gyermekbaj ellen. 178

— Használt tankönyveket legelőnyösebben vásárol *Ingusznál* csak a *Weitzer-utcában*. 5151

— Figyelem! Ha olajfestményét, fényképét izlésesen és olcsón óhajtja kereteztetni, kérem bizalommal *Freimann József speciális képkeretezőhöz* Arad, *Weitzer János-utca 9.* fordulni, mivel itt kizárólag képkeretezéssel foglalkoznak, s így legkényesebb igényeknek is megfelel. *Dusan* felszerelt képkeret raktár. Megyei, városi telefon 912. 3831

— Aradmegye legújabb kézi térképe vászonra huzva 1 korona. *Ingusz I. és fia* könyvkereskedésben Arad. 5151

— Dobozgyártó és könyvkötészeti műhely áthelyezés. Igen tisztelt megrendelőmet és a n. é. közönséget értesítem, hogy modernül berendezett dobozkészítő és könyvkötészeti műhelyemet *Deák Ferencz-utca 38. szám* alá helyeztem át. Tisztelettel *Sárosi István*.

— A legmegbízhatóbbak a Messenger-boyok. Telefon 816.

— Használt iskolakönyvek *tiszta, kifogástalan* kötésben, *félárban* kaphatók *Kerpel Izso* könyvkereskedésében.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Csődök. Az aradi királyi törvényszék, mint csődbíró elrendelte a csődmegnyitását *Békési és Schweiger* aradi *Andrássy téri* nőidivatáru cég, valamint *Feld Mór* aradi *Boros Béni-téri* rőfös kereskedő ellen. Csődbiztos mindkét ügyben *Farkas Zoltán dr.* önálló működési körrel felruházott törvényszéki jegyző. Tömeggondnok az elsőnél *Bedő Árpád dr.*, a másodiknál *Lengyel Gyula* ügyvédek.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Naptárhirdetők szives figyelmébe! Az Aradi Közlöny kihalóhivatala az előbbi évekhez hasonlóan az idén is, nagyszabású, díszesen illusztrált naptárt ad ki. Minthogy a naptár már nyomás alatt van, arra kérjük t. hirdetőinket, hogy feladni szándékolt hirdetésüket — annak jó elhelyezése érdekében — idejekorán hozzánk juttatni sziveskedjenek.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Egész éjjeli távirat-szolgálat Aradon.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 22.

A Kereskedelmi és Iparkamara ez év március havában tartott teljes üléséből azon alkalomnál fogva, hogy a *táviratlevelek* intézményét a teljes éjszakai távirat-szolgálattal bíró vidéki városokban bevezették, felirt a kereskedelmi miniszterhez s kérte, hogy a távirati szolgálat, amely Aradon csak éjjeli 12 óráig tart, egész éjszakára *kiterjesztessék*, mert a forgalom érdekei ezt megkívánják. A szolgálat e kiterjesztése esetén meg lenne a módja annak is, hogy a táviratlevelek az aradi postán bevezetessenek s ez az új postai intézmény az aradi közönség számára hozzáférhetőbbé tétessék. E táviratleveleket, melyeknek díja (60 filléres alapdíjon számítva) szavankint 2 fillér, este 8 órától éjjeli 12 óráig lehet feladni s ezeket az éj folyamán távirati uton továbbítják rendeltetési helyükre, ahol másnap reggel, lehetőleg már az első indítással, úgy kézbesítik, mint a közönséges levélet. A kamarának sikerült a nagyváradi postaigazgatóság támogatása mellett keresztülvinnie azt, hogy a kereskedelmi miniszter a *folytonos éjjel nappali szolgálat* bevezetését elrendelje s erre vonatkozó intézkedéséről már a Kamarát értesítette is. A siker kivívásában az érdem oroszlánrésze *Siket Traján* nagyváradi postaigazgató, aki igazán páratlan előzőkenységgel áll minden egyes alkalommal a kamara rendelkezésére s nem ismer akadályt és késedelmet, ha az aradi közönség érdekének kielégítéséről van szó. A Kamara és postaigazgató újabb kísérlete azonban már eredményre vezetett. Ennek tanúsága a kereskedelmi miniszternek a Kamarához küldött következő leirata:

— Folyó évi március hó 13 án kelt előterjesztésére értesítem a kamarát, miszerint a nagyváradi posta- és távirat igazgatóságot egyidejűleg utasítom, hogy az Arad 1. számú postahivatalnál a *folytonos éjjel nappali „N” jellegű távirat szolgálatot* mielőbb rendezze be s ugyanattól az időtől kezdve nevezett hivatal a táviratlevelek kezelésével is bizza meg.

A Kamara úgy a miniszternek, mint *Siket Traján* postaigazgatónak átiratban köszönte meg

Andrássy-tér 20. sz. Fischer Eliz-palota

A Budapesti Csipke

Áruház fiók üzlete.

azt, hogy a távirdaszoigálat érdekében tett előterjesztést ilyen rövid idő alatt kedvezően elintézték.

= Pályadíjnyertes aradmegyei igazgatótanító. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tavasszal pályázatot hirdetett a szuperfoszfát jelentőségét mértató munkára. A pályázatra 39 mű érkezett be, melyek közül a bíráló-bizottság a 25 db. aranyt Saskeőy József gyulavarsándi all. igazgatótanító, gazdaköri elnök *A szuperfoszfát nemzetgazdasági fontossága Magyarországon* című nagy közgazdasági tanulmányának ítélte oda. E döntés alapján a Műtrágyát Értékesítő Szövetkezet nevében Korácsy Béla igazgató most arról értesítette a pályanyertes mű szerzőjét, hogy a munkát a szövetkezet megvásárolja és több ezer példányban a gazdakörök között szétosztja.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távtrati tudósítás.

Budapest, augusztus 22

Készáru.

Amerika vál. országn. Kínalat megfelelő, vételkedv gyenge, 15 ezer mm. 5 fillérről olcsóbb.

Határidő.

	Déli sárlat	2 órai sárlat
Buza 1912 októberi	11.45	11.44
Buza 1913. áprilisi	11.86-11.87	11.96-11.87
Rész 191 októberi	9.55	9.56
Tengeri 19 2 aug.	9.83	9.84
Tengeri 1913. májusi	7.73-7.74	7.3-7.74
Zab 1912. októbert	9.96-9.97	9.97-9.98

Az árak 50 kilonként számítva.

A Temesvári Lloyd-Társulat

terménycarnokának hivatalos árjegyzése.

Távtrati tudósítás.

(Árak 50 kilogrammonként korona értékben.)

1912. augusztus 22.

Buza (szokvány-minőség):

75 kilogrammos	10.35	10.40
77	10.45	10.50
78	10.55	10.60
79	10.60	10.65

Buza (Temesvári keresk. áru):

75 kilogrammos	10.35	10.40
Róza	8.65	8.70
Arpa	9.00	9.10
Zab	9.20	9.30
Tengeri	9.30	9.35

Budapesti értéktőzsde (Táv. jelentés).

— Augusztus 22 —

Magyar aranyjárdék 4 ⁰ / ₀	107.50
Magyar koronajárdék 4 ⁰ / ₀	87.10
Magyar koronajárdék 3 ¹ / ₂ ⁰ / ₀	76.75
Magy. földteherm. kötvény 4 ⁰ / ₀	87.—
Horvát-szlavon földteherm. kötvény	89.50
Magyar nyerevényorszjegy kölcsön	218.—
Tímászah. és szegedi sorsjegy kölcsön	143.—
Osztrák járadék papírban	87.20
Osztrák járadék ezüstben	90.20
Osztrák járadék aranyban	112.75
Osztrák koronajárdék 4 ⁰ / ₀	87.10
1880. évi osztrák államsorsjegy	158.—
Osztrák-magyar bankrészvény	20.70

Értesítés.

Értesítem az igen tisztelt helybeli és vidéki közönséget, hogy

angoluri szabó műtermemet
József főherceg-ut 2. szám alól József főherceg-
ut 1-ső szám, 1-ső emeletre helyeztem át.

A hölgyközönség figyelmébe ajánlja az őszi idényre

ujdonságokkal felszerelt raktárát. Női-, férfi- és gyer-

mek harisnyák, schállok, válkendők, selymek, csip-

kék, szalagok, keztyük és az összes szabó kellékek.

2811

Magyar hitelbank-részvény	853
Osztrák hitelintézeti részvény	646.75
Osztr.-magy.-államvasuti részvény	713
30 frankos arany (Napoleonkor)	19.07
Német birodalmi márka	117.77 ¹ / ₂
Londoni vista	241.10
Paris vista	95.35
10 márkás arany	23.55

Kőbányai sertés piac.

— Augusztus 22 —

Augusztus 21. Magyar elsőrendű: Fialat nehéz (páronként 320 kilogrammon felüli súlyban) 160—162 fillér. Fialat közép (páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban) 164—166 fillér. Közép (páronként 240—280 kgr.) 172—176 fillérig.

Sertéslétszám: 1912. évi augusztus hó 19. napján volt készlet 36802 drb. — 1912. augusztus hó 20-án felhajtott 583 drb. — 1912. augusztus 20-án elszállított 443 drb. — 1912. augusztus 21. napjára maradt készletben 36942 drb.

A hizott sertésüzlet irányzata: szilárd.

Felelős szerkesztő:

Bolgár Lajos.

APOLLO SZINHÁZ

az Andrássy-téri új Lloyd-palotában.

Uránia Magyar Tudományos Színház aradi szinpadja

Ma pénteken, 1912. augusztus 23-án:

1. Amerika lovasság. Természetutáni felvétel. — 2. Egyiknél üzlet, másiknál bűn. Dráma. — 3. Express házasság. Kacagató. Halál-autó. Dráma.

Az előadások kezdete délután 6 órától folytatódva gosan 11-ig tartatnak. — Helyárak: Páholy, ülésenként 1 kor., zártszék 1 kor., I-ső hely 80 fillér, II-ik hely 60 fillér, III-ik hely 40 fillér, IV-ik hely 20 fill., Műsort ingyen kapni a jegyszédőknél. — Saját zenekar. — Ruhatár. — Buffet.

URÁNIA

Mozgófénykép színház.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Ma pénteken, 1912. augusztus 23-án:

1. Egy feminista álma. Humoros. — 2. Megcsalt család. Humoros. — 3. Olgát siratom. Kacagató. — 4. A gyermekrablás. Dráma.

Előadások délután 7/7 órától kezdve esti 1/2, 12 óráig. A hölgyek kéretnek a nézőtéren kalap nélkül megjelenni. — Minden előadásban katonazenekar játszik. — Helyárak: I. hely 1 kor., II. hely 80 fill., III. hely 60 fill., IV. hely 40 fill., V. hely 20 fillér.

NYILTTÉR.*

Névjegyek

csinos kivitelben készülnek az ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG könyvnyomdájában.

Igyunk jó és olcsó ásványvizeket!

Ásványviz ivók szives figyelmét felhívom, hogy ez a ismert világhírű

Málna-borvi bõ!

egy újabb frissítési wagnoküldemény érkezett. Továbbá kizárólagos raktárt tartok a legjobb magyar ásványi élektől u. m. Szolyvai, Polenai, Lubí Erzsébet és Pannónia természetes gyógyes forrásokból, melyeket a helybeli orvos urak általában legm legében ajánl. Kivánra ra készséggel díjmentesen hazaszállítom. Kaphatók továbbá az összes vendégokb-n és fűszerüzletekbe. Főraktár és vezérképviselő:

Rubinstein Mór 5366
butárszállítónál Arad, Minorita-palota.

Telefon városi és megyei Telefon
902. 902.

FÉLÁRU
SZÉP, TISZTA
ÚJ BEKÖTÉSŰ
ISKOLAKÖNYVEK

LEGJABB KIADÁSBAN,
LEGELŐNYÖSEBBEN KAPHATÓK

DÉCSI GÉZA
KÖNYVÜZLETÉBEN NÁDASDY-PALOTA.

A legujabb amerikai
férfi, női és gyermek
cipők

óriási választékban.

Minden facon. Minden szín

Kutányi J., Arad,
Vörösmarty-u 1. Telefon 385.

Tartozik ■ Követel
praktikus

kézi zsebfüzet

kapható az

Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

Ára 20 fillér.

A n. é. helybeli és vidéki közönség további szives pártfogását kéri

Kiváló tisztelettel

4800

Tóth Ferenc.

523—1912. g. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a rendőr és tűzoltó legénység ruhaszükségletének szállítása, valamint a szegényház ruhaszükségletének elkészítése iránt folyó év augusztus hó 26-án délelőtt 10 órakor árlejtést tart.

Bánatpénzül leteendő a kikiáltási ár 10%-a készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtésen részt venni lehet szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árlejtés megkezdése előtt nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági széke 1912. évi aug. hó 12-én tartott üléséből.

A gazdasági szék.

556—1912. végrh. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aradi kir. törvény zéknek 1912. évi 15033. számú végzése következtében dr. Popoviciu György ügyvéd által képviselt Kisjenői takarékpénztár javára, 600 és 190 K s jár. erejéig 1912. évi július hó 31-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 1940 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: lovak, kocsik, torju nyilvános árverésen eladottnak.

Mely árverésnek a kisjenői kir. járásbíró 1912. évi V. 328. számú végzése folytán 600 és 190 kor. tőkekövetelés, ennek 1912. évi május hó 16. napjától járó 6% kamatai, 1/3% váltódíj és eddig összesen 285 kor. 55 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig, Vadászon leendő megtartására 1912. évi szeptember hó 7-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felül foglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendelhetik.

Kelt Kisjenőn, 1912. évi augusztus hó 20. napján.

Balassa,
kir. bír. végrehajtó.

5382

Telefon 387. sz.

I. rendű 253-as számú szabadalmazott hornyolt és közönséges

**Fedélcserép,
Portlandcement,
Gipsz,
Fedőlemezek,
Nádfonat és
Mész**

legelőcsöbber kapható

4575

Braun N. A.

cégénél

Arad, Boros Beni-tér 7.

123—1912.

Hirdetmény.

A kedvezményes boritaladó fizethetősége iránt tartó szőlősgazdák ezennel felhivatnak miszerint borszükségletük évi átlagát az 1892. évi XV. t. cz. 8. §-ára való hivatkozással f. évi szeptember hó 15-ig a fogyasztási adóhivatalban bejelenteni el ne mulasszák.

Arad, 1912. augusztus.

Löcs,
tanácsnok.

524—1912. gsz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a kulturpalota butor szükségletének szállítása iránt folyó év aug. hó 26 d. e. 10 órakor árlejtést tart.

Bánatpénzül leteendő a kikiáltási ár, 10%-a készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árlejtés megkezdése előtt nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági széke 1912. évi aug. hó 12-én tartott üléséből.

A gazdasági szék.

16736—1912. kh.

Hirdetmény.

Folyó évi augusztus 16-tól 30 ig terjedő időben a honvédség harszerű távirógyakorlatot fog tartani. Felhivom a lakosságot, hogy a katonaság által ideiglenesen kiépített (lefektetett) táviró és távbeszélő vonalak rongálásától tartózkodjanak, mert minden ezen katonai táviró vonalakon esetleg füzemzavaró és gátló cselekményekért büntetetteti fognak.

Arad, 1912. évi aug. hó 12-én.

Green,
h. főkapitány.

Eladó

egy jókarban levő, négy lóerős gáz-

motor

Cim a kiadóhivatalban.

THE VERA
American Shoe

A jelenkor legtökéletesebb, legkényelmesebb, és legtartósabb amerikai cipője

Mak, hölgyek és gyermekek részére
Kérjen képes árjegyzéket.

Made by
Rice & Hutchins
Boston, Mass. U.S.A.

Egyedüli raktári

Buchsbaum és Társa Arad.

Telefon 442.   Telefon 442.

Iskolaidény

alkalmából ajánlom a tisztelt szülők szives

figyelmébe **sajátkészítményű kész női és leányka ruhaüzletemet.** Nagy választék mindennemű gyermekruhából és kötényekből. Villany-

erőre berendezett varrodámban mérték utáni rendelések leggyorsabban és legelőcsöbber elkészítetnek. Szives látogatást kér:
STERN CECILIA
Forray-utca 2. szám.

Ezen rovatban minden szöveg egy-
sori beiktatásának ára 4 fillér,
vastagabb betűkkel 8 fill.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Kiadóhivatal: József főh. ut. 23.
Kiadóhivatali telefon: 151. sz.
Szerkesztőség: 357. sz.

Apró hirdetések felvételére a kiadóhivatalban, vidékről az apró hirdetések posta útjánon küldendők — a szövegen a szöveg előf — avagy levélbéllyekben. Tudakozódásnál a hirdetés száma mindenkor közzendő. Levélbeli megkereséseknél, (a jellegű leveleket kivéve) felvilágosításra szolgál a kiadóhivatal, ez esetben, válaszdíjlag csatolandó. Az apróhirdetések díja a szavak száma szerint számított. Minden szöveg 4 fillér, vastagabb betűkkel 8 fillér. A legkisebb hirdetés 60 fillér. A vastagabb betűkkel kívánt szavak a kéziratban néghuzással jelölendők. Az apró hirdetések előf fizetendők. A hirdetés a kiadóhivatalban díjtalanul megszerkeszt. HIRDETÉSEK ESTE FÉL 6 ÓRÁIG VÉTELEK FEL.

Ajánlatokhoz,

melyeket valamely jelige alatt küldenek a kiadóhivatalba, ne tessék eredeti okiratokat mellékelni, mert érettük semmiféle felelősséget nem vállalunk. Azokat az ajánlatokat, melyeket az apróhirdetés megjelenésétől számított 4 héten belül címzettjük el nem visz, a kiadóhivatal megsemmisíti.

LEVELEZÉS.

Temevár.

Sajnálom, hogy így történt, más-kép nem lehetett. Nem sokára hasonló alkalom lesz, akkorára várok értesítést. Drága soraidat e héten várom, viszontlátásig csókol Palkód. 5387

Allandó

ismeretséget kötne középkori vagyonos áll. hivatalnok, vagyonos gyermektelen magános urnővel, aki olykor Szegedre is jöhetne szórakozás céljából. Teljes című leveleket „Vállalkozom” jelígre a kiadóhivatalba. 5382

Női írók,

hajtók, legújabb, legdivatosabb mintákban Vojtek és Weisznál. II-5251

OKTATÁS.

Zongorát és zeneelméletet tanít, akadémiai tanterv szerint legjobb sikerrel elsőrangú tanerő. Beiratkozás délelőtt, Batthyányi-utca 17., délután Demeter-utca 11. sz. 6589

INGATLAN.

Tőkebefektetésre

ajánlom 10%-ot jövedelmező, 15 évig adómentes Álmos-utcai (Máv. fűtőház mellett) bérházaim megvételét. Értekezhetni: Codilla építész irodájában. József főherceg-ut 19 szám alatt. 2741

Séga, Koszoru-utca 18a.

számu szőlőskert, terméssel együtt eladó. 5191

4-6 katasztrális hold

jó szőlőt óhajtanak venni a hegyalján, lehetőleg alacsony fekvéssel. Csakis tulajdonosok írjanak. Szilbereisz Béla Seprős. 5869

Rákóczi-utca

26. számu 4 szobás magános ház parkirozott udvarral eladó. Bővebbet ugyanott. 5361

Gyümölcsfa

hernyók és mindenféle gyümölcspusztító rovarok ellen „Tabicotin Emulzio Vojtek” a legjobb. Egy kísérlet mindenkit meggyőz. Vojtek és Weisz, Arad. II-5251

ALKALMAZÁST KERES.

Elszámolásra

keresek jobb menetű italmérést 1000 korona ovadékkal. Cím a kiadóhivatalban. 2915

Demoiselle française

désire pour le 1-er septembre une place dans une bonne famille. Pour tous renseignements s'adresser au bureau du journal. 5357

ALKALMAZÁST NYER.

Egy fiatal gyakorlónő

azonnali belépésre kerestetik. Németben jártas előnyben részesül. Färber Lajos. 5385

Keresünk

egy jóírású, hosszabb gyakorlati bíró, keresk. tanfolyamot végzett könyvelőnt azonnali belépésre. Német nyelvtudás előnyben részesül. Aradi Vasipari Részvénytársaság. 5383

KIADÓ LAKÁS.

Egy modern 5 szobás magánház, közel a Szabadságtérhez, kiadó. Bővebb értesítést Abbázia kávéházban. 5198

2 szobás utcai lakás

kiadó Aranykéz-utca 20. szám.

Gyermektelen

hivatalnok családnál, egy különbejárta csinos szoba havi 20 koronáért; kiszolgálással, azonnalra is kiadó Aulich Lajos-utca 7/a. alatt.

Fényes parket

nyerhető Vojtek és Weisz hírneves parket-viasz használatával. II-5251

ÜZLETEK.

Pankotán,

egy nagyon jó forgalmu rőfös-kereskedés előnyös fizetési feltételek mellett bizományba, vagy pedig örök áron azonnal átadó. Bővebbet az Aradi Kereskedelmi Banknál. 5293

Egy jó forgalmu

szatócüzlet azonnal eladó. Cím a kiadóban. 5356

Régóta lennálló

jó forgalmu kocsmá, bolttal, özszes jogokkal és házzal együtt családi okok miatt eladó. Cím a kiadóban. 5337

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Glafev Centenar

a legideálisabb éjeli mécs, füst és szagtalan, egyben melegen tartható a gyermek részére a tej vagy tea. Kapható Aradon Éles Armin, Fejér Gyula, Török Andor és Társa, Róna Jenő, Hoffmann Ottó, Dürr Gusztáv cégeknél. Battonya: Geller Samu, Pécska: Lusztig Ernő 5014

Liköraromák

mindenféle legfinomabb kávéházi likörök előállítására Vojtek és Weisznál. II-5251

Tankönyvek

használt és új állapotban, a tantervűletek által előírt író- és rajzszerek legelőnyösebben szerezhető be „Minerva” könyvkereskedésben Arad, Dobó-utca 1. (a Ferenc-téri polgári fiúiskola mellett.) 5311

Benzin locomobil

12 HP. teljesen jó karban, jótállás mellett jutányos áron és kedvező feltételek mellett, azonnal eladó. Bővebb felvilágosítást nyújt Vostinar Istvánné cég Világos. 4351

KÜLÖNFÉLE.

Diamant Jenő

Weitzer- és Kazinczy-utca sarkán (Polgári Iskolával szemben) épület- és díszmű bádigos munkákat legjutányosabban készít ugy helyben, mint vidéken. 8951

Pálkatőzészhez

szükséges szilva adás-vételét közvetíti: Popovici Vaselien, ny. tanító Marosborsa (Arad m) 5381

Ügyes kárptos 1211

ajánkozik a szakmába bármily kárptos munkák pontos és kitűnő elvégzésére, ugy saját műhelyben, mint házakhoz is, legolcsóbb árak mellett. Vidékre ártelepítés nélkül. Stáhl M., Thököly-tér 7. sz.

Férges baromfiak

megtisztulnak Vojtek és Weisz baromfi féreg porától. II-5251

Egy nagy pincehelyiség

kiadó Deák Ferenc-utca 7. sz. a., műhelynek, vagy raktárnak. 6092

Férges baromfi élek

teljesen megtisztulnak Vojtek és Weisz baromfi féregpusztító szerétől. Siker garantírozva. II-5251

Zálogház-

ból arany, ezüst és ékszer

Farkas Streicher J. cégnél

Arad, Tökölly-tér 1. sz. 3221

Taxameteres

Bér-autok

Telefonszám
816

2881
Szolgálat: reggel fél 8 órától éjjel 12 óráig.
Garage: Deák Ferenc-utca 8. sz.

Diamant Ferencz

villamos világítás, telefon-csengő berendező, csillár- és izzótestek raktára 3161

Deák Ferenc-u. 7.

Telefon 595. szám.

Nagymennyiségű

maculatura

jutányos áron eladó.